

JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA

NOVASCOTIANNOUTAJA

NOVASCOTIANNOUTAJIEN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA

Hyväksytty Novascotiannoutajat – Nova Scotia Duck Tolling Retrievers ry:n syyskokouksessa 6.11.2005

Hyväksytty Suomen Noutajakoiraajärjestön syyskokouksessa 20.11.2005

Hyväksytty SKL:n jalostustieteellisessä toimikunnassa 4.3.2006

Työryhmä

Saija Lampinen
Mika Leppinen
Riika Leppinen
Annina Nurmikivi
Johanna Pikkarainen
Anja Rajala
Pirkko Wallin

Sisällysluettelo

1.	YHTEENVETO	4
2.	RODUN TAUSTAA	5
2.1.	Rodun alkuperä	5
2.2.	Alkuperäinen käyttötarkoitus	5
2.3.	Nykyinen käyttötarkoitus	5
2.4.	Kanta Suomessa ja muissa maissa	6
3.	JÄRJESTÖORGANISAATIO JA YHDISTYKSEN HISTORIA	7
3.1.	Novascotiannoutajat ry toimii monipuolisesti	7
3.2.	Novascotiannoutajat ry:n organisaatio	7
3.3.	Novascotiannoutajat ry:n jalostustoimikunta	7
4.	NYKYTILANNE	9
4.1.	Populaation koko ja rakenne	9
4.1.1.	Tehollinen populaatiokoko	9
4.1.2.	Sukusiitosprosentti	10
4.1.3.	Urosten liikakäyttö	11
4.2.	Luonne ja käyttöominaisuudet	13
4.2.1.	Luonne	13
4.2.1.1.	Ongelmat luonteessa	14
4.2.1.2.	Tietoa luonteista vaikea saada	14
4.2.1.3.	Novascotiannoutajat luonnetesteissä	15
4.2.2.	Käyttöominaisuudet	17
4.2.2.1.	Miksi käyttöominaisuudet on säilytettävä?	19
4.3.	Terveys	20
4.3.1.	PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	20
4.3.2.	Muut Suomessa rodulla todetut sairaudet	23
4.3.2.1.	Autoimmuunisairaudet	23
4.3.2.2.	Muita sairauksia	25
4.3.3.	Yhteenveto rodulla muissa maissa esiintyvistä sairauksista	26
4.4.	Ulkomuoto	27
5.	YHTEENVETO AIEMMAN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	29
6.	JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT	30
6.1.	Visio	30
6.2.	Rotua harrastavan yhdistyksen tavoitteet ja strategia	30
7.	UHAT JA MAHDOLLISUUDET	33
7.1.	Varautuminen ongelmiin	34
8.	TOIMINTASUUNNITELMA JTO:N TOTEUTTAMISEKSI	35
9.	TAVOITEOHJELMAN TOTEUTTAMISEN SEURANTA	37
	LÄHTEET	38
	LIITTEET	38

1. YHTEENVETO

Novascotiannoutaja on keskikokoinen, liioittelematon pienriistan talteenottoon jalostettu rotu, jollaisena sen toivotaan säilyvän jatkossakin. Novascotiannoutaja rotuna on suhteellisen uusi, sillä FCI on hyväksynyt rodun vasta vuonna 1982. Rodun synty sijoittuu kuitenkin 1860-luvun Kanadaan.

Tänä päivänä tämä tolleriksi kutsuttu rotu on monipuolinen harrastuskoira ja metsästäjän apulainen. Rodun käyttöominaisuuksien säilyttäminen on tärkeää, sillä nämä ominaisuudet – leikkisyys, älykkyys jne. – kuuluvat tolleriin noutajana tehden siitä samalla hyvän harrastuskumppanin. Aktiivisuutensa vuoksi rotua ei suositella seurakoiraksi.

Novascotiannoutajat - Nova Scotia Duck Tolling Retrievers ry:n tarkoituksena on edistää rodunomaisten ja terveiden novascotiannoutajien kasvatusta, koulutusta ja käyttöä sekä näyttely-että käyttökoirina. Yhdistys on perustettu vuonna 1990 ja se kuuluu jäsenyhdistyksenä Suomen Noutajakoiraajärjestöön, Varsinais-Suomen kennelpiiriin ja Suomen Kennelliittoon. Vuodesta 2003 alkaen yhdistys on ollut rotua harrastava yhdistys.

Novascotiannoutajilla esiintyy sairauksia, joista suurimpia ongelmia ovat luustosairaudet, silmäsairaus PRA sekä autoimmuunisairaudet, joiden vastustaminen on äärimmäisen hankalaa. Rakenteeltaan novascotiannoutaja on kuitenkin suhteellisen terve. Rotua uhkaa geenipoolin kapeneminen, minkä vuoksi yhdistys on ryhtynyt toimiin mm. hakemalla rodun PEVISAan lisättäväksi urosrajoitusta.

Tämä jalostuksen tavoiteohjelma kuvailee rodun nykytilanteen sekä kertoo, mihin suuntaan ja millä keinoin rotua tulisi viedä eteenpäin tavoiteohjelman voimassaoloaikana.

2. RODUN TAUSTAA

2.1. Rodun alkuperä

Novascotiannoutajan synty ajoittuu 1860-luvun Kanadaan, Nova Scotian niemimaalle. Perinteinen versio novascotiannoutajan eli tollerin alkuperästä kertoo, että yarmouthilainen James Allen hankki itselleen maksanvärisen sileäkarvaisen noutajan vuonna 1860. Tämä koira risteytettiin labradorinnoutajan näköisen koiran kanssa, joka luultavasti oli Lesser St. John's Water Dog, jo sukupuuttoon kuollut rotu, jonka taustalta löytyy labradorinnoutajaa, chesapeakekelahdennoutajaa sekä newfoundlandinkoiraa. Allen risteytti pennut ruskeiden cockerspanielien ja irlanninsetterien kanssa. On myös arveltu että bordercollien tapaisella ”farmi-coliella” ja kultaisella noutajalla on ollut osansa asiassa.

Kirjassaan The Nova Scotia Duck Tolling Retriever, Alison Strang ja Gail MacMillan esittävät kuitenkin oletuksen, jonka mukaan tollerit on ainakin osittain polveutunut hollantilaisesta kooikerhondjesta. Nämä koirat ovat fyysisesti samankaltaisia novascotiannoutajien kanssa ja molempia rotuja on käytetty apuna vesilintujen houkuttelemisessa verkkoihin.

Novascotiannoutajasta tuli Kanadassa virallisesti hyväksytty rotu vuonna 1945. Rodun alkuvuosikymmeninä novascotiannoutajia oli kuitenkin ainoastaan kotimaassaan, mutta 1980-luvulla rotu alkoi levitä myös muun maailman tietoisuuteen. FCI hyväksyi rodun vuonna 1982.

2.2. Alkuperäinen käyttötarkoitus

Novascotiannoutajan alkuperäinen käyttötarkoitus oli kahtiajakoinen: toisaalta koiran tuli houkuttaa linnut ampumaetäisyydelle, toisaalta toimia ammutun riistan noutajana.

Toistaiseksi tuntemattomasta syystä useat vesilintulajit kiinnostuvat rannalla liikkuvasta ketusta tai kettumaisesta koirasta ja lähestyvät rantaa. Riistalintujen houkuttelemisen perustuu osaksi kettumaiseen syöksähtelevään liikkumiseen rannalla, osaksi koiran kettua muistuttavaan ulkonäköön eli punaiseen väriin ja tuuheana heiluvaan häntään. Näitä ominaisuuksia metsästäjät tavoittelivat jalostaessaan novascotiannoutajan, rodun, jossa yhdistyvät pieni koko, leikkisyys, vilkkaus ja älykkyys. Novascotiannoutajan erityinen ominaispiirre, houkuttelemisen, on sisällytetty rodun englanninkieliseen nimeen Nova Scotia Duck Tolling Retriever, sillä sana ”toll” on keski-englannissa merkinnyt houkuttelua. Koska Nova Scotian –niemimaan olosuhteet ovat karut, koiran tuli myös sietää kylmää ja olla hyvin sitkeä.

Tollaus eli houkuttelu tapahtuu niin, että metsästäjät piiloutuvat rannalle asetettujen näkösuojien taakse. Suojasta koiralle heitetään keppiä tai muuta noudettavaa esinettä rantaviivan suuntaisesti aina uudestaan ja uudestaan kunnes linnut on saatu ampumaetäisyydelle. Ihmisen läsnäolo ei saa paljastua linnuille, joten sekä ihmisen että koiran työskentelyn tulee olla mahdollisimman äänetöntä. Kun koira on noutanut alas ammutut linnut, tollausta jatketaan.

2.3. Nykyinen käyttötarkoitus

Novascotiannoutaja on alun perin jalostettu houkuttelevaksi ja noutavaksi metsästyskoiraksi. Houkutteluun vaadittava ulkonäkövaatimus huomioidaan jalostuksessa, joten periaatteessa tollauksen tulisi onnistua. Suomessa tollerit on kuitenkin käytetty ainakin toistaiseksi erittäin vähän houkuttelevana koirana: muutamat harrastajat ovat kertoneet koiriensa onnistuneen lintujen houkuttelussa. Moni tollerit saa toteuttaa toista alkuperäistä käyttötarkoitustaan pienriistan noutajana käytännön metsästyksessä sekä noutajien taipumus- ja metsästyskokeissa.

Novascotiannoutaja on monikäyttöinen ja aktiivinen koira, jota käytetään alkuperäisten tehtäviensä lisäksi myös monenlaisissa muissa tehtävissä ja harrastuslajeissa. Nykyään tollereiden kanssa harrastettavia lajeja ovat mm. MEJÄ ja käytännön jäljestystehtävät, NOME, agility ja TOKO. Rodun edustajia käytetään myös PK- ja pelastuslajeissa, huumekoirina ja terapiakoirina. Oppivaisena rotuna novascotiannoutaja soveltuu kaikenlaiseen

harrastustoimintaan ollen samalla perhekoirana. Rodun suuren energisyyden vuoksi yhdistys on ottanut kannan, että novascotiannoutajaa ei tulisi hankkia pelkästään seurakoiraksi eikä tottumattomiin käsiin.

2.4. Kanta Suomessa ja muissa maissa

Novascotiannoutaja oli melko pitkään hyvin harvinainen rotu Pohjois-Amerikan ja Skandinavian ulkopuolella, mutta sittemmin 1980-luvun lopulta alkaen rotu on saavuttanut suosiota myös Keski-Euroopassa, Englannissa ja Australiassa. Näissä maissa rekisteröinneissä jäädään kuitenkin ainakin toistaiseksi vielä reilusti Suomen alle.

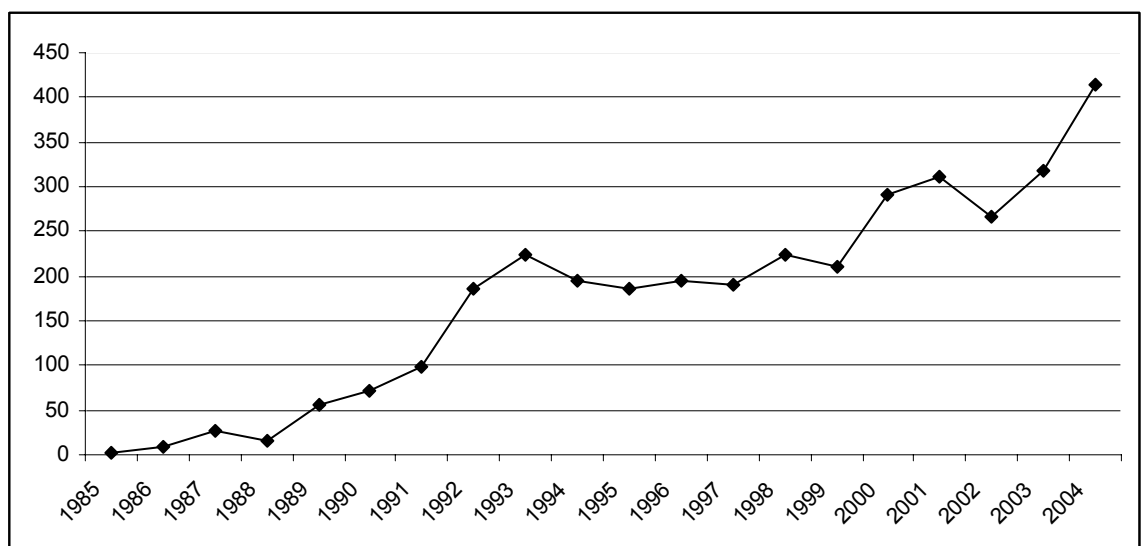
Euroopan ensimmäiset novascotiannoutajat tuotiin Tanskaan vuonna 1982 ja tästä kolme vuotta myöhemmin myös Ruotsiin ja Suomeen. Rodun kotimaassa Kanadassa rekisteröidään eniten koiria vuosittain. Seuraavaksi suurimmat rekisteröintimäärät ovat Suomessa ja Ruotsissa.

Taulukko 1 Kahden viimeisimmän vuoden rekisteröinnit Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Kanadassa.

rekisteröinnit	Suomi	Ruotsi	Norja	Tanska	Kanada
vuosi 2004	421	352	243	188	554
vuosi 2003	321	363	198	247	492

1990-luvun alussa Kanadasta tuotiin rodun kokonaismäärään nähden melko paljon koiria mm. kaikkiin Skandinavian maihin. Sittemmin yhteistyötä on tehty runsaasti esim. Suomen, Ruotsin ja Tanskan välillä. Alkuvuosina Suomeen tuotiin melko paljon koiria, mutta viime vuosina suuntaus on jo kääntynyt toisinpäin. Suomalaisia koiria on viety erityisesti muihin Pohjoismaihin, Keski-Eurooppaan sekä rodun alkuperämaahan Kanadaan.

Tuontikoirat ovat olleet elinehto rodulle. Rodussa ei edes maailmanlaajuisesti voi edelleenkaan puhua kovin laajasta geenipoolista. Syy geenipoolin suppeuteen löytyy aina 1960-luvulle saakka jatkuneesta sisäsiitoksesta, joka johtui koirakannan pienuudesta. Rotu oli lisäksi kaksi vuosikymmentä sen virallistamisen jälkeen lähellä sukupuuttoon kuolemista, mikä myös osaltaan kavensi geenipoolia.

Kuva 1 Vuosittain syntyneiden Suomessa rekisteröityjen novascotiannoutajien määrä vuosina 1985 – 2004

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA YHDISTYKSEN HISTORIA

Novascotiannoutajat – Nova Scotia Duck Tolling Retrievers ry perustettiin vuonna 1990. Rotua harrastavan yhdistyksen statuksen se sai vuonna 2003. Novascotiannoutajat ry kuuluu jäsenenä Suomen Kennelliittoon, Varsinais-Suomen kennelpiiriin ja Suomen Noutajakoiraajärjestöön, joka toimii myös novascotiannoutajien rotujärjestönä. Vuoden 2004 lopussa Novascotiannoutajat ry:ssä oli 1042 jäsentä, joista varsinaisia jäseniä oli 869 ja perhejäseniä 173. Jäsenmäärä on kasvanut tasaisesti koko yhdistyksen olemassaoloajan.

3.1. Novascotiannoutajat ry toimii monipuolisesti

Yhdistyksen toiminta käsittää koko Suomen ja sen sääntöjenmukaisena tarkoituksena on edistää rodunomaisten ja terveiden novascotiannoutajien kasvatusta, koulutusta ja käyttöä sekä näyttelyettä käyttökoirina. Yhdistys järjestää aluetoiminnan puitteissa mm. kerhoiltoja, kursseja, eri lajien koulutusta ja tollerilenkkejä. Valtakunnallisina tapahtumina järjestetään eri harrastelajien kokeita (tollerimestaruus ratkotaan MEJÄssä, TOKOssa, agilityssä ja NOMEssa), Toller Show, koulutusta ym.

Kesällä 1997 järjestettiin yhdistyksen ensimmäinen kesäleiri Pertunmaalla. Leirin ohjelmaan on kuulunut mm. koulutusta, eri lajeihin tutustumista, kilpailuja, sekä tietenkin mukavaa yhdessäoloa oheisohjelmineen. Ensimmäisellä leirillä järjestettiin myös ensimmäinen Toller Show, jonka tuomarina toimi Kirsi Nieminen. Aluksi Toller Show oli epävirallinen näyttely, mutta vuodesta 2004 se on ollut rodun virallinen päänäyttely. Ensimmäiselle kesäleirille osallistui heti yli sata ihmistä ja lähes sata tolleria. Leiristä on tullut jokavuotinen perinne ja tollerivuoden odotettu kohokohta, jonka puitteissa tollerihmiset voivat tavata toisiaan vähän isommalla joukolla.

Yhdistys julkaisee neljästi vuodessa Toller-nimistä jäsenlehteä sekä ylläpitää rotua esitteleviä kotisivuja (<http://www.tollerit.fi>) ja kokoaa tulostulokirjan.

Jäsenten käytettävissä ovat yhdistyksen jalostustoimikunnan palvelut. Yhdistys ylläpitää myös pentuvälitystä, josta tollerinomistajiksi haluavat voivat kysellä myytävänä olevia pentuja sekä kasvattajien yhteystietoja.

3.2. Novascotiannoutajat ry:n organisaatio

Yhdistyksen jäsenet kokoontuvat vuosittain kahteen varsinaiseen kokoukseen, jotka järjestetään maaliskuussa ja marraskuussa. Kevätkokouksessa, joka on samalla kerhon vuosikokous, käydään läpi virallinen toiminta- ja varainhoitokertomus sekä myönnetään vastuuvapaus tilivelvollisille. Syyskokouksessa taas valitaan mm. yhdistyksen puheenjohtaja ja muut hallituksen jäsenet.

Yhdistyksen hallitukseen kuuluvat puheenjohtaja, kuusi varsinaista jäsentä ja kaksi varajäsentä. Lisäksi yhdistyksen toimihenkilöitä ovat sihteeri, jäsensihteeri, jalostusneuvoja, pentuvälittäjä, taloudenhoitaja ja lehden päätoimittaja.

Yhdistyksen toiminnasta valtaosa toteutuu käytännössä toimikuntien kautta. Toimikuntien puheenjohtajat seuraavalle kalenterivuodelle valitaan syyskokouksessa. Toimikuntien puheenjohtajat esittävät toimikuntansa kokoonpanon toimintavuoden ensimmäisen hallituksen kokouksen hyväksyttäväksi. Vuonna 2005 yhdistyksessä oli agility-, jalostus-, julkaisu-, leiri-, MEJÄ-, NOU/NOME-, näyttely- ja TOKO -toimikunnat.

3.3. Novascotiannoutajat ry:n jalostustoimikunta

Jalostustoimikunnan tehtävänä on neuvoa jäseniään jalostukseen liittyvissä ongelmissa, tuottaa jalostukseen liittyvää materiaalia julkaistavaksi Toller-lehdessä ja käsitellä kasvattajien tekemiä jalostustiedusteluja.

Yhdistyksen yleiskokous valitsee vuosittain jalostustoimikunnan puheenjohtajan, joka samalla toimii jalostusneujana. Jalostustoimikunnan puheenjohtaja esittää jalostustoimikunnan jäsenehdokkaat hallituksen hyväksyttäväksi vuoden ensimmäisessä hallituksen kokouksessa. Toimikunnan jäsenistä ainakin yhden toivotaan olevan aktiivinen kasvattaja. Toimikunnan tulee noudattaa yhdistyksen yleisten kokousten ja hallituksen sille antamia ohjeita.

Suomen Noutajakoira järjestö ry:n jalostustoimikunnan tehtävänä on tukea rotujärjestön jalostuselimenä edustamiensa rotujen jalostustoimikuntien työtä. Eri noutajarotujen, myös novascotiannoutajien, jalostustoimikunnat tekevät itsenäistä työtä omien rotujensa jalostuksellisten päämäärien saavuttamiseksi. Suomen Noutajakoira järjestön jalostustoimikunta neuvoo ja opastaa tarvittaessa tai pyydettyäessä edustamiensa rotujen jalostustoimikuntia.

4. NYKYTILANNE

4.1. Populaation koko ja rakenne

Viimeisen kymmenen vuoden aikana Suomessa (1995 – 2004) on syntynyt 2607 rekisteröityä novascotiannoutajaa. Määrä muodostuu yhteensä 439 pentueesta keskimääräisen pentuekoon ollessa 5,9 pentua. Vuosittain syntyvien pentujen määrä on kasvanut yli kaksinkertaiseksi viimeisten kymmenen vuoden aikana. Suurin syy rekisteröintimäärien kasvuun on rodun suuri kysyntä harraste- ja/tai seurakoirana, söpö ulkonäkö ja sopivan kompakti koko. Rodussa on esiintynyt alusta alkaen suosikkirodun ongelmia, jolloin pentuja tuotetaan ilman kunnollisia laatukriteereitä. Ongelma on tiedostettu ja sen ratkaisemiseksi tehdään jatkuvasti töitä mm. pyrkimällä tekemään yhteistyötä kasvattajien kanssa sekä informoimalla mahdollisia pennunostajia.

Taulukko 2 Vuosien 1995-2004 aikana syntyneet Suomessa rekisteröidyt novascotiannoutajat

Vuosi	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995
Pennut	415	318	265	311	291	210	225	190	195	185
Pentueet	65	51	46	51	51	34	39	35	37	30
Pentuekoko	6,3	6,2	5,7	6,0	5,6	6,0	5,7	5,4	5,2	6,0
Tuontikoirat	8	4	2	5	5	4	2	0	2	5
Kasvattajat	41	32	31	29	30	22	24	25	23	21
Pentueita/kasvattaja	1,59	1,59	1,48	1,76	1,70	1,55	1,63	1,4	1,61	1,43
Tehollinen populaatio vuoden aikana	102	75	67	86	79	64	62	51	57	54
Keskimääräinen sukusiitosprosentti	3,00%	3,75%	3,29%	3,63%	2,98%	4,07%	3,12%	2,76%	2,89%	4,01%

Rekisteröinneistä 37 kpl eli 1,4 % on tuontikoiria. Lähes kaikki tuontikoirat on tuotu muista Pohjoismaista. Viimeisen kymmenen vuoden aikana on Suomeen tuotu yhteensä seitsemän alkuperämaassa Kanadassa kasvatettua tolleria.

Kasvattajien määrä on lisääntynyt samassa tahdissa rekisteröintien kanssa. Suurin osa kasvattajista on rekisteröinyt vain yhden pentueen vuoden aikana. Viime vuosina rodun suurimmat kasvattajat ovat kukin rekisteröineet 4-5 pentuetta vuodessa.

4.1.1. Tehollinen populaatiokoko

Tehollinen populaatiokoko eli vaikuttava kannan koko määrittää jalostuspohjan laajuutta. Mitä pienempi tehollinen populaatio on, sitä nopeammin sen keskimääräinen sukusiitosaste kasvaa ja geenien erilaisia versioita häviää (homotsygoituminen). Jalostuspohjaa voi laajentaa tehokkaasti vain käyttämällä useita uroksia ja narttuja, jotka ovat mahdollisimman erisukuisia.

Koiranet.fi –jalostustietojärjestelmä laskee tehollisen populaatiokoon (Ne) seuraavalla suuntaa antavalla kaavalla:

$$Ne = (4 \times U \times N) / (U + N)$$

U = lisääntyvien urosten määrä, N = lisääntyvien narttujen määrä

Tällä kaavalla laskettu tehollinen populaatiokoko on ylioptimistinen arvio, sillä tämä menetelmä antaa realistisen kuvan vain ideaalin populaation tehollisesta koosta. Ideaalissa populaatiossa kaikilla yksilöillä on mahdollisuus pariutua keskenään (ei valintaa, satunnaisparitus) ja niillä on suunnilleen sama määrä jälkeläisiä. Novascotiannoutajien käytännön tilanne ei ole näin ideaali. Käytetyssä kaavassa ei myöskään oteta huomioon jalostukseen käytettyjen koirien keskinäisiä

sukulaisuussuhteita. Koirien ollessa läheisiä sukulaisia tehollinen populaatiokoko on todellisuudessa pienempi kuin kaava antaa olettaa.

Novascotiannoutajien tehollinen populaatiokoko vuosittain on lähes kaksinkertaistunut kymmenen vuoden aikana. Vuonna 2004 tehollinen populaatiokoko oli 102 koiraa. Suositeltava populaatiokoko on 100-200 koiraa. Novascotiannoutajien todellinen vuosittainen tehollinen populaatiokoko on tätä pienempi.

4.1.2. Sukusiitosprosentti

Koiranet.fi –jalostustietojärjestelmän mukaan rodun keskimääräinen sukusiitosprosentti on pysynyt 2,7 – 4,1 % välillä. Järjestelmässä olevien sukutaulujen epätäydellisyydestä johtuen yhdistelmien sukusiitosprosentit ovat todellisuudessa suurempia. Haitallisen sukusiitoksen karkeana arviona voidaan pitää noin 10 % yksittäiselle koiralle, koko rodulla vain 1-2 %. Yleisesti suositellaan, etteivät yksittäiset sukusiitosprosentitkaan nousisi yli 6,25 % (serkusparitus). Novascotiannoutajat ry:n jalostustoimikunnan toimintaperiaatteissa (liite 1) kanta em. kysymykseen määritellään seuraavasti:

”Yhdistelmän sukusiitosaste laskettuna kahdeksasta polvesta ei saa ylittää 6,25 %. Suositeltavaa on, että sukulaisuusaste olisi mahdollisimman pieni.”

Taulukko 3 Käytetyt urokset, nartut ja isovanhempien määrät vuosina 1995-2004

Jalostukseen käytetyt urokset (Suomessa syntyneiden pentueiden isien määrät)										
Vuosi	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995
kotimaiset	27	22	17	27	20	16	14	13	11	10
tuonnit	6	4	5	3	4	2	4	5	10	5
ulkomaiset	4	1	3	3	3	1	4	2	1	2
yhteensä	37	27	25	33	27	19	22	20	22	17
Monellako 50 % syntyneistä pennuista	9	7	7	10	6	5	6	5	7	5
Jalostukseen käytetyt nartut (Suomessa syntyneiden pentueiden emien määrät)										
Vuosi	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995
kotimaiset	64	50	43	48	45	34	35	29	33	23
tuonnit	1	1	3	2	5	0	3	5	3	4
yhteensä	65	51	46	50	50	34	38	35	37	30
Isovanhemmat (Suomessa syntyneiden pentueiden eri isovanhempien määrät)										
Vuosi	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995
Isoisät	61	50	47	50	49	38	37	31	38	33
Isoäidit	80	60	59	62	60	51	49	43	41	43

Vuosina 1995-2004 on vuosittain käytetty jalostukseen 17-37 eri urosta. Käytettyjen narttujen määrään nähden käytetään suhteellisen harvoja uroksia. Uroksia ei myöskään käytetä tasaisesti, vaan 50 % pennuista syntyy huolestuttavan pienelle määrälle eri uroksia. Jalostukseen käytetyistä koirista ulkomaisten koirien osuus on laskenut viime vuosien aikana. Ulkomaisten koirien tuonnin hyvänä puolena voidaan pitää koirien mahdollista erisukuisuutta, mutta toisaalta ulkomaisten koirien taustojen selvittäminen voi olla vaikeaa. Lisäksi tulee huomioida, että ulkomaisia uroksia on saatettu käyttää kotimaassaan tai muualla Euroopassa paljonkin, jolloin on vaarana sukusiitosprosenttien kasvaminen liian suuriksi seuraavissa sukupolvissa. Kanadassa ja Yhdysvalloissa kasvattajat suosivat välillä voimakastakin linja- ja sukusiitosta. Nykytietämyksen mukaan siihen liittyy riskejä geenivariaatioiden vähentyessä.

4.1.3. Urosten liikakäyttö

Novascotiannoutajien PEVISA:an on vuoden 2006 alusta alkaen tulossa lisäys, jonka avulla puututaan yksittäisten urosten liialliseen jalostuskäyttöön. Tämän jälkeen yhdelle urokselle rekisteröidään enintään 60 jälkeläistä. Kuitenkin se pentue, joka yhteenlaskettuna aikaisemmin pentujen kanssa ylittää tämän 60 pennun rajan, rekisteröidään kokonaisuudessaan.

Koirapopulaatioihin erikoistuneet asiantuntijat ovat esittäneet, ettei yhden koiran jälkeläisten määrä saisi ylittää 5 % sukupolven (eli noin viiden vuoden) aikana rotuun rekisteröidyistä koirista. Syytä tällaisen rajan asettamiseen on useita. Geenipoolin kaventuminen eli alleelien monimuotoisuuden vähentyminen aiheuttaa muun muassa perinnöllisten sairauksien esiintymisen lisääntymistä, pentuekoon pienentymistä, elinajan lyhentymistä ja kykenemättömyyttä luonnolliseen lisääntymiseen. Suljettuun geenipooliin, kuten useimpien koirarotujen tapauksissa on, ei uusia geenialleleja synny muuten kuin mutaatioiden kautta. Nämä muutokset eivät useinkaan ole edes toivotunlaisia.

Populaatiogenetiikan kannalta olisi hyödyllistä, että käytettävissä olevaa jalostusmateriaalia hyödynnettäisiin mahdollisimman laajasti. Tällöin geneettinen monimuotoisuus säilyisi riittävän laajana rodun tulevaisuutta silmällä pitäen. Rodun jalostusta ei voida ajatella vain parin sukupolven päähän. On näet muistettava, että rodun jatkojalostuksen kannalta on ensiluokaisen tärkeää, että myös myöhempien sukupolvien jalostuskoirille on löydettävissä riittävän erisukuisia kumppaneita. Tällä hetkellä novascotiannoutajien jalostusta ohjaavat voimakkaasti PRA-geenitesteistä saadut tulokset, vaikka osa kasvattajista ei edelleenkään testautta koiriensa genotyyppejä testin epävirallisuuden vuoksi.

Jalostuksen ensisijainen tavoite tulee olla sairaiden ja perinnöllisiä vikoja omaavien sekä luonteeltaan epätyypillisten koirien lukumäärän vähentäminen. Jos urosta käytetään lyhyen ajan kuluessa usealle nartulle, uroksen geenit leviävät laajalle ennen kuin saadaan mitään käsitystä uroksen periyttämisestä ominaisuuksista. Novascotiannoutajilla esiintyy useita sairauksia, joiden perinnöllisyyttä ei tunneta, mutta joiden tiedetään kulkevan tietyissä sukulinjoissa. Vasta ensimmäiset sairastuneet jälkeläiset saattavat paljastaa tällaiset "riskikoirat", jotka olisi ehdottomasti kitkettävä pois jalostusmateriaalista. Mahdollisesti sairastuvat jälkeläiset ovat monesti lähes vuoden ikäisiä tai vanhempia ennen kuin sairaus ilmenee, ja tällöin niiden isää on saatettu käyttää jo hyvin runsaasti.

Tollereissa ei ole esiintynyt näyttely-, käyttö- tms. tuloksiin perustuvaa ns. matadorjalostusta, vaan urosten jalostuskäytön motiiveina ovat olleet muut tekijät. Paljon käytettyjen urosten jälkeläisille ei siis ole toivottu periytyvän mitään tiettyä ominaisuutta, kuten asian laita on niissä tapauksissa, joissa esimerkiksi näyttelytähdeltä halutaan ulkomuodollisia erikoispiirteitä jälkeläisiinsä. Itse asiassa tilanne on ollut jokseenkin päinvastoin: vuosien 2000-2004 aikana kymmenen käytetyimmän uroksen joukossa vain yhdellä on ollut hyväksytty noutajien taipumuskoe ja puolella on näyttelyistä vähintään sertifikaatti. Tänä ajanjaksona nämä kymmenen käytetyintä urosta tuottivat 40 % kaikista syntyneistä pennuista. Kyseisistä uroksista PRA-terveiksi testattuja on kaksi. Puolestaan vuosina 1995-1999 eniten käytettyjä uroksia tarkastellessa voidaan todeta, että myös niistä puolella oli näyttelystä vähintään sertifikaatti ja kahdella oli hyväksytty taipumuskoe. Edellä mainittuna aikana rekisteröidyistä pennuista 45 % oli näiden kymmenen uroksen jälkeläisiä.

Yksi rodun ongelma on se, että useat runsaasti käytetyistä uroksista ovat sukua keskenään. Esimerkiksi vuosina 2000-2004 kolmen eniten käytetyn uroksen sukulaisuus on seuraavanlainen: Trindy's Also Gentle Manilla ja Trindy's Quartzilla on sama koira emänemänemänä (Trindy's Hello World). Nordwart Bootesin isä on sama kuin Trindy's Also Gentle Manin isänisä. Narttu Harbourlights Pick Up Sticks esiintyy myös näistä kahden koiran sukutaulussa (ensimmäisessä ja kolmannessa sukupolvessa). Myös muiden urosten välillä vallitsee voimakas sukulaisuus, sillä usean koiran sukutaulusta löytyvät nartut Zeiban's Barking Rouge ja/tai Harbourlights Pick Up Sticks. Liitteessä 2 on esitetty vuosien 1994-2004 käytetyimpien urosten keskinäisiä sukulaisuuksia.

Yhden sukupolven lisäksi urosten käyttöä tulisi tarkastella myös lyhyemmällä eli kahden vuoden aikavälillä. Tuona ajanjaksona uroksen ei tulisi tuottaa yli 10 % syntyneistä pennuista. Tarkastelun kohteena olevasta aikavälistä riippuen prosenttiosuudet vaihtelevat jonkin verran, mutta mitään huomattavia rajan ylityksiä ei ole havaittavissa. Se, mihin on kuitenkin kiinnitettävä huomiota, on tosiasia, että vuodesta toiseen samat Suomessa kasvatetut urokset tuottavat suurimman osan jälkeläisistä. Kahden vuoden tilastoista (liite 3) voidaan nähdä myös, että urosten käyttö on keskittynyt joissain tapauksissa hyvinkin lyhyelle aikavälille. Tällöin urokselle ehtii syntyä kymmeniä jälkeläisiä ennen kuin kasvattajat saavat minkäänlaista tietoa uroksen mahdollisesti periyttämistä terveydellistä tms. ongelmista.

Taulukko 4. Eniten käytetyt urokset ajanjaksolla 1986-2005

Nimi	Jälkeläiset kpl	Pentueet kpl	Pentuekoko keskim.	Aikaväli	Jalostukseen käytetyt jälkeläiset Nartut kpl	Jalostukseen käytetyt jälkeläiset Urokset kpl	%-osuus kaikista jälkeläisistä
Flyingtoller Lukas	145	29	5,0	1993-2000	12	2	10,3
Lyonhouse Fergus Stuart	122	22	5,55	1992-1996	11	2	10,7
Trindy's Also Gentle Man	111	18	6,17	2002-2005	2	1	2,7
Trindy's Quartz	100	19	5,26	1999-2003	4	3	7,0
Rödahunds Bus-Börje Mas-Son	99	15	6,6	1995-2001	6	6	12,1
Juno-Juhekin Ghostbuster	94	17	5,53	1993-2002	13	0	13,8
Nordwart Bootes	91	13	7	2001-2005	4	0	4,4
Nordwart Kassandros	79	14	5,64	1994-2001	7	7	17,7
Tueholt Red Buffalo Bill	73	12	6,08	1986-1992	15	4	26

Novascotiannoutajat ry:n jalostustoimikunta on tähän asti pyrkinyt vaikuttamaan urosten jalostuskäyttöön seuraavanlaisella ohjeella:

"Urokselle ei suositella enempää kuin kolmea pentuetta, ennen kuin pennut ovat yli puolitoistavuotiaita ja koko pentueesta ainakin osa on lonkka- sekä kynnärkuvattu, ja suurin osa terveitä."

Tällä ohjeella on toivottu kasvattajien huomioivan sekä geneettisen monimuotoisuuden säilyttämisen että terveystutkimusten tärkeyden, mutta näin ei ole kuitenkaan kaikissa tapauksissa tapahtunut. Novascotiannoutajien tehollinen populaatio on ollut vuosina 1995-2003 selvästi alle sadan, jota pidetään riittävänä rajana rodun elinkelpoisuuden takaamiselle. Ihanteellisessa populaatiossa uroksia ja narttuja käytettäisiin jalostukseen määrällisesti yhtä paljon, mutta novascotiannoutajissa jalostukseen käytettyjen urosten lukumäärä on vain noin puolet narttujen vastaavasta määrästä. Eräs tavoite urosten liikkakäytön estämisessä onkin tehollisen populaatiokoon kasvattaminen.

Rodun terveystilannetta on käsitelty toisaalla jalostuksen tavoiteohjelmassa (luku 4.3.). Useimmilla suomalaisilla tollereilla on suvussaan koiria, joiden jälkeläisillä tiedetään olleen esimerkiksi autoimmuunisairauksia. Paljon käytetyt urokset eivät ole tässä suhteessa poikkeuksia. Jotta rodun geenipooli saataisiin pidettyä riittävän laajana ja jotta ei-toivottujen geenien leviämiseen voitaisiin edes jossain määrin puuttua, Novascotiannoutajat ry:n hallitus katsoi parhaaksi lisätä PEVISA:an urosrajoituksen.

4.2. Luonne ja käyttöominaisuudet

4.2.1. Luonne

Rotumääritelmässä (liite 4) novascotiannoutajan luonne kuvataan seuraavasti: ”Erittäin älykäs, helposti koulutettava ja hyvin kestävä. Vahva ja taitava uimari, synnynäinen ja sisukas noutaja sekä maalla että vedessä. Koira säntää juoksuun heti saadessaan pienimmänkin merkin siitä, että sen odotetaan noutavan jotakin. Suuri noutohalu ja leikkisyys ovat välttämättömiä ominaisuuksia novascotiannoutajan työssä.”

Tämän päivän keskiverron novascotiannoutajan luonne vastaa rotumääritelmää varsin hyvin, vaikkakin käyttöpuoleen liittyvien ominaisuuksien arviointi on vaikeaa, koska suhteellisen harvaa novascotiannoutajaa käytetään noutajien taipumus- tai metsästyskokeessa. Metsästyksessä käytettyjen novascotiannoutajien ominaisuuksia ei ole järjestelmällisesti arvioitu.

Älykyys

Rodun yksilöt ovat taitavia ongelmanratkaisijoita ja kehittyvät taidoiltaan nopeasti.

Helppo koulutettavuus

Rodun yksilöt ovat keskimäärin helposti koulutettavia, vaikkakin rodun jonkinasteinen lyhytjänteisyys ja muita noutajarotuja vähäisempi halu miellyttää edellyttävät kouluttajalta ajoittain luovia ja poikkeuksellisia koulutusratkaisuja. Rodun yksilöt eivät pääsääntöisesti ole koulutettavissa pakolla ja runsaat toistot heikentävät monesti suoritusta.

Kestävyys

Kestävyys on fyysinen ominaisuus, jota on vaikea arvioida keskiarvoharrastajan koirasta, koska keskimääräiset suoritteet ovat monessa rodulle otollisessa harrastelajissa varsin lyhyitä. Noutajien metsästyskokeiden suoritukset ovat novascotiannoutajien lajeista pitkäkestoisimpia (n. 30-45 min), mutta koska vain suhteellisen pientä osaa rodun yksilöistä on testattu noutajien metsästyskokeissa, ei kattavaa yleiskuvaa rodusta ole. Niiden rodun edustajien kohdalla, jotka ovat osallistuneet noutajien taipumus- ja metsästyskokeisiin, ei kestävyudessa ole ollut ongelmia. Keskeytyneet koesuoritukset ovat lähes aina johtuneet saalistus- tai riistavietin puutteesta taikka yleisemmin motivaation laskemisesta koesuorituksen aikana.

Metsästyksessä käytettyjen novascotiannoutajien osalta voidaan todeta, että vaikka rodun piirissä ei ole suoritettu järjestelmällistä arviointia, rodun yksilöiden kestävyudessa ei mitään ilmeisimmin ole ollut moitittavaa, vaan koirien kanssa on voinut metsästää pitkiä ajanjaksoja ilman ongelmia kestävyudessa.

Rodun liioittelematon keskiarvorakenne edesauttaa hyvän kestävyuden syntymistä. Koiran omistajalla on oma merkityksensä kestävyuden säilymisessä, sillä lihava tai huonon fyysisen kunnan omaava koira ei ole toiminnallisesti kestävä.

Kestävyys liittyy osaltaan päättäväisyyteen. Suurin osa tollereista on hyvin päättäväisiä ja käyttävät nokkeluuttaan ja älykkyyttään hyödykseen saavuttaakseen päämääränsä. Päättäväisyydellään monet tollerit kompensoivat mahdollisia puutteita fyysisessä kestävyudessaan.

Vahva ja taitava uimari

Rodun yksilöt ovat pääsääntöisesti vahvimmillaan vedessä eivätkä sukeltavat novascotiannoutajat ole harvinaisia.

Sisukas noutaja

Sisukkuus ja periksi antamattomuus noudoissa vaihtelee suuresti yksilöittäin. Joissakin yksilöissä pehmeys taikka riista- tai saalistusvietin vähäisyys voi ilmentyä lyhytjänteisyytenä noutosuorituksessa. Suurimmalle osalle rodun edustajista etsiminen ja löytäminen on kuitenkin niin motivoivaa, että noutokohde löytyy sisukkaalla työllä. Tollerin sisukkuutta ilmentääkin

parhaiten juuri se, että mahdolliset viettirakenteen ongelmat yhdistettynä pitkäkestoiseen työskentelyyn eivät yleensä estä tollerin onnistunutta hakusuoritusta. Puutteet viettirakenteessa näkyvätkin pääsääntöisesti vasta palautuksen ongelmina.

Suuri noutohalu

Valtaosa rodun edustajista palaa halusta päästä noutamaan.

Leikkisyys

Novascotiannoutajalta vaaditaan leikkisyyttä, jotta koira voi työskennellä rodulleen ominaisella tavalla houkutellessaan lintuja. Leikkisyys ilmenee niin arjessa kuin työssäkin. Rodun edustajat ovat erinomaisia harrastuskoiria, kunhan omistajat muistavat hyväksyä leikkisyyden joskus mukanaan tuoman suoraviivaisuuden puutteen taikka koirien suoritteisiin lisäämät ylimääräiset huumorielementit.

Kaiken kaikkiaan tollerit ovat persoonallinen kokonaisuus, jossa yhdistyy monenlaisia piirteitä. Toisaalta tollerit ovat intensiivinen toimija, toisaalta taas suuri elämästä nautiskelija.

4.2.1.1. Ongelmat luonteessa

Rodun ehkä tyypillisin ongelma tietty taipumus lyhytjännitteisyyteen, joka vaikeuttaa koiran kouluttamista. Lisäksi rodussa on pehmeitä ja herkkiä yksilöitä, jotka lukkiutuvat helposti koulutuksellisissa konfliktitilanteissa. Tällainen koira on haaste ohjaajalleen, sillä hänen tulee kyetä nollaamaan tilanne ennen harjoittelun jatkamista. Lisäksi joissakin rodun yksilöissä, etenkin nuorissa koirissa, esiintyy kykenemättömyyttä itsenäiseen työskentelyyn. On myös yksilöitä, joilla on puutteita yleisessä toimintakyvyssä.

Rodussa esiintyy jonkin verran liioiteltua reviiri- tai dominanssikäyttäytymistä sekä arkuutta. Epäotollisissa olosuhteissa jokin koiran em. ominaisuuksista voi johtaa koiran aggressiiviseen käyttäytymiseen.

Rodun synnyn aikoihin koirasta on saatettu hakea myös tiettyä välinpitämättömyyttä vieraita ihmisiä kohtaan ja tätä luonteenpiirrettä näkee koirissa tänäkin päivänä. Välinpitämättömyys täytyy osata erottaa arkuudesta ja epäluuloisuudesta.

Kanadan kennelklubi on lisännyt rotumääritelmään (liite 5) seuraavan vielä FCI:ssä vahvistamattoman lauseen: "Loving and playful to his family, he can be reserved with strangers without being aggressive or overly shy." Myöskään tätä pidättyväisyyttä ei pidä sekoittaa arkuuteen. Pidättyväinen koira tuntee oman arvonsa eikä väistä ihmistä. Arka koira taas ei anna vieraan ihmisen koskea edes tutustumisen jälkeen.

Arkoja ja aggressiivisia yksilöitä ei tule missään nimessä käyttää jalostukseen. Luonteen periytyvyyden vuoksi jalostuksessa olisi kiinnitettävä vielä nykyistä enemmän huomiota luonteeseen ja pyrittävä karsimaan ei-toivottuja luonteenpiirteitä käyttämällä vain rotumääritelmän mukaisia yksilöitä.

4.2.1.2. Tietoa luonteista vaikea saada

Novascotiannoutajien luonnetta ei ole testattu laajamittaisesti Suomessa. Joitakin rodun yksilöitä on testattu SKL:n virallisella luonnetestillä. Luonnetestin ei noutajien kohdalla katsota suoranaisesti tukevan jalostusta, sillä luonnetesti on alkujaan suunniteltu perinteisille palveluskoiraroduille. Lisäksi testattujen novascotiannoutajien lukumäärä on varsin pieni. Rodunomaisiin kokeisiin eli noutajien taipumus- ja metsästyskokeisiin on osallistunut valitettavan pieni osuus rodun kannasta. Nämä kokeet kuitenkin antavat parhaiten tietoa käyttöominaisuuksien lisäksi myös yksilöiden luonteista.

Näyttelyarvosteluista saadaan jonkin verran tietoa koirien käytöksestä ja luonteesta. Yhdistys toivoo, että ulkomuototuomarit kiinnittäisivät huomiota luonteeseen ja mainitsisivat arasta tai aggressiivisesta käytöksestä antamassaan arvostelussa sekä alentaisivat koiran saamaa laatuarvosanaa.

4.2.1.3. Novascotiannoutajat luonnetesteissä

Ensimmäinen tollerikävi luonnetestissä vuonna 1995 ja tämän jälkeen vuosittain on testattu keskimäärin viisi koiraa lukuun ottamatta vuotta 2004. Tällöin luonnetestiin osallistui 15 novascotiannoutajaa, mikä osoittaa tollerinomistajien kiinnostuksen kasvaneen testiä kohtaan.

Novascotiannoutajien kokonaispisteissä on suuri hajonta. Myös urosten ja narttujen kokonaispisteet poikkeavat hieman toisistaan, mutta luotettavien johtopäätösten tekeminen on vaikeaa vähäisen kokonaiskoekäyntimäärän vuoksi. Osa-alueiden pisteitä vertailtaessa voidaan todeta sekä urosten että narttujen moodin (yleisin saatu pistemäärä) olevan terävyyttä lukuun ottamatta sama. Testatuista tollereista 35 yksilöllä on syntynyt ennen vuotta 2000 ja 17 yksilöllä vuonna 2000 tai sen jälkeen.

Luonnetestin osa-alueet:

Toimintakyky

Toimintakyvyn on tarkoitus ilmentää koiran kykyä tehdä ratkaisuja sille uusissa tilanteissa ja se on eräs testin tärkeimmistä osa-alueista. Lähes 70 % testatuista sai toimintakyvystään +1 pistettä, mikä tarkoittaa niiden toimintakyvyn olevan kohtuullinen. Reilu 20 % novascotiannoutajista sai tuloksekseen -1 (pieni toimintakyky) ja loppujen, noin 10 %, tulos on +2 (suuri toimintakyky). Sekä uroksilla että nartuilla yleisin pistemäärä eli moodi oli tällä osa-alueella +1.

Terävyys

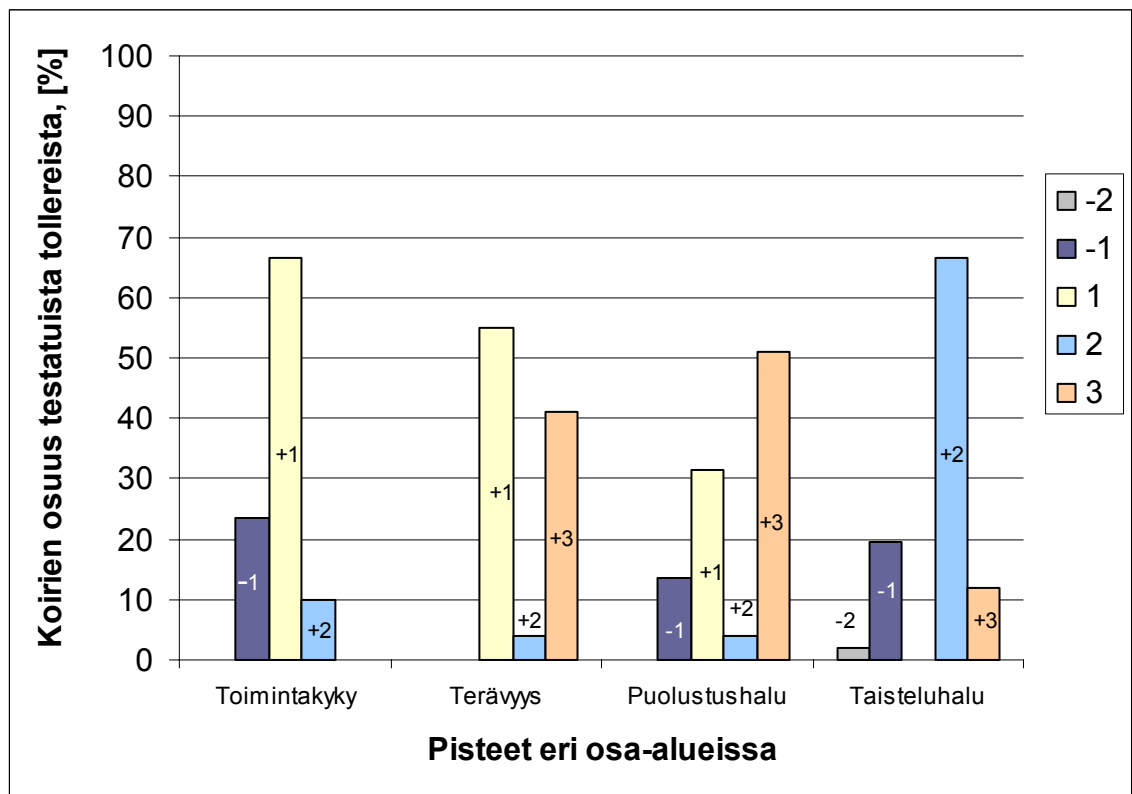
Terävyys määritellään luonnetestissä koiran ominaisuudeksi, joka saa sen reagoimaan aggressiivisesti uhkaavassa tilanteessa. Tollereista 55 % on saanut tuloksen +1, mikä tarkoittaa, että koiran terävyys on pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua. Hieman yli 40 prosentissa suorituksista testatun koiran tulos oli +3 eli niiden terävyys on kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua. Tässä osa-alueessa näkyi ero urosten ja narttujen välillä – urosten moodi oli +3 ja narttujen +1, joista jälkimmäinen oli myös koko aineiston moodi.

Puolustushalu

Puolustushalu, jolla tarkoitetaan koiran perinnöllistä halua puolustaa laumaansa, on tollereilla useimmiten kohtuullinen, hillitty ja sitä kuvataan pisteillä +3. Tähän joukkoon kuului yli puolet testatuista koirista. Seuraavaksi suurimmalla joukolla (noin 30 %) puolustushalu on pieni ja hieman alle 15 % koirista sai tuloksekseen -1, haluton puolustamaan. Kahdella koiralla puolustushalu oli suuri, hillitty (+2).

Taisteluhalu

Taisteluhalu on koiran synnynnäinen taipumus nauttia taistelusta ilman, että se perustuu aggressioon. Periaatteessa sitä voi kutsua myös eräänlaiseksi leikkihalukkuudeksi. Noutajan kevyt puruote lelusta tulkitaan kuitenkin usein väärin haluttomuudeksi leikkiä, vaikka se on sille luontainen ominaisuus. Lähes 70 prosentilla testatuista tollereista taistelutahto on kohtuullinen (+2). Noin joka viidennellä koiralla taisteluhalu on pieni (-1). Muutaman koiran tulos on suuri (+3) ja yhdellä oli riittämätön (-2) taisteluhalu.

Kuva 2 Osa-alueiden pisteiden (-3, -2, -1, +1, +2, +3) jakautuminen.

Hermorakenne

Koiran hermorakenteeseen omistaja ei pysty vaikuttamaan ja hyvä hermorakenne on jokapäiväisistä tilanteista selviämisen kannalta erittäin toivottavaa. Koira, jolla on huono hermorakenne, ei pysty hallitsemaan jännitystiloja ilman luonnotonta uupumista, hysteriaa tai muita selviä merkkejä romahtaneesta sisäisestä tasapainosta. Testatuista tollereista lähes 85 % sai tästä osa-alueesta tuloksen +1, hieman rauhaton. Hieman yli 10 % koirista tulkittiin suhteellisen rauhallisiksi (+2). Yhden testatun tollerin tulos oli -1, vähän hermostunut.

Temperamentti

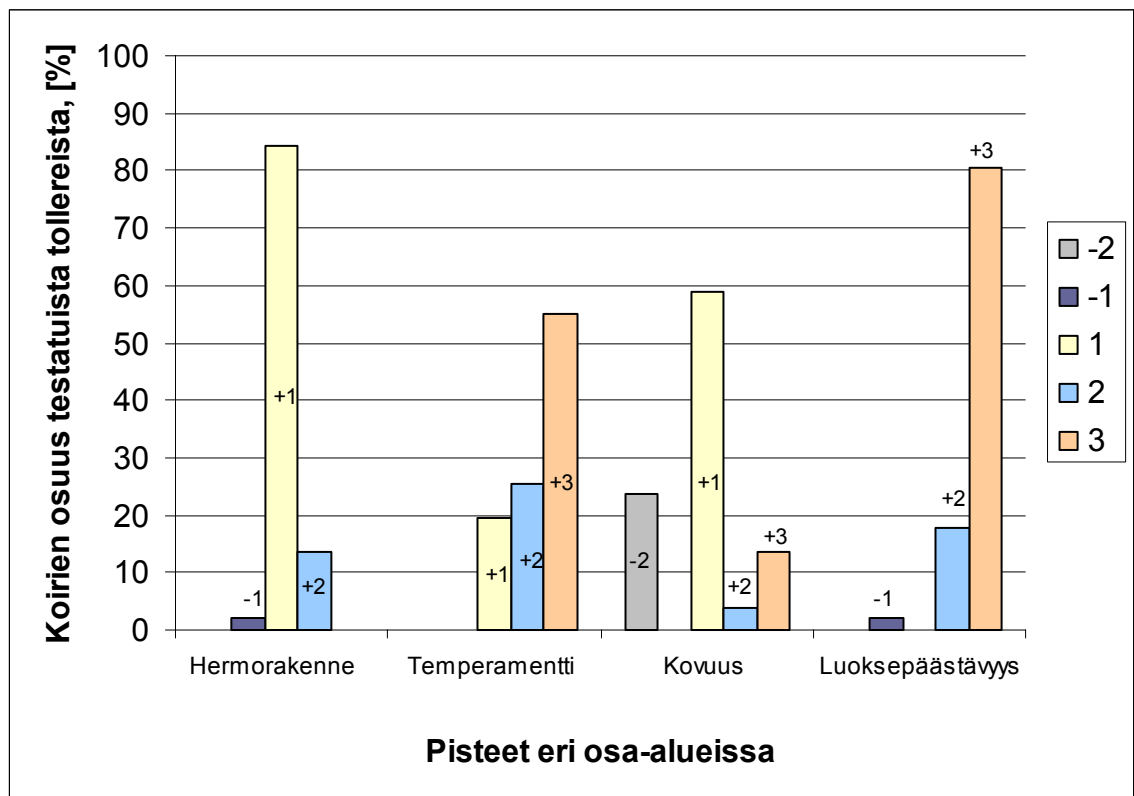
Luonnetestattujen tollerien temperamentti, jolla tarkoitetaan tässä yhteydessä käyttäytymisen vilkkautta sekä ennen kaikkea kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin ja ympäristöihin, oli yli 50 prosentissa tapauksista vilkas (+3). Noin neljäsosa tollereista oli temperamenttiltaan suhteellisen vilkkaita (+2) ja loput 20 % erittäin vilkkaita.

Kovuus

Koiran taipumusta muistaa epämiellyttäviä kokemuksia kuvataan luonnetestissä kovuusominaisuudella. Pehmeä koira muistaa kauan vähäpätöisetkin ikävyydet. Noin 60 % testatuista koirista oli hieman pehmeitä (+1). Seuraavaksi eniten testattujen koirien joukosta löytyi pehmeitä yksilöitä (-2). Viitisentoista prosenttia tollereista oli joko kovia (+2) tai kohtuullisen kovia (+3).

Luoksepäästävyys

Luoksepäästävyys kuvaa sitä, kuinka mielellään ja oma-aloitteisesti koira lähestyy myös muita ihmisiä kuin ohjaajaansa. Neljä viidestä testatusta tollerista sai tuloksekseen +3, hyvántahtoinen, luoksepäästävä, avoin ja hieman alle joka viides oli luoksepäästävä, hieman pidättyväinen (+2). Yhden koiran pisteiksi tuli -1, mikä tarkoittaa koiran olevan selvästi pidättyväinen.

Kuva 3. Osa-alueiden pisteiden (-3, -2, -1, +1, +2, +3) jakautuminen.

Reaktio laukukseen

Luonnetestissä selvitetään myös koiran reagoiminen laukauksiin. Suurin osa testatuista tollereista oli laukausvarmoja, vaikka myös laukauskokemattomia löytyi. Laukauskokemattomien joukossa on metsästyskäytössä olevia koiria, joiden kiihtyminen laukauksen jälkeen on tulkittu kyseenalaisesti. Sekä yksi laukausärtyisä että laukausaltis tollerit on käynyt luonnetestissä. Joidenkin koirien tulos tältä osa-alueelta puuttuu (otos 43 tolleria).

4.2.2. Käyttöominaisuudet

Novascotiannoutajan käyttötarkoitus eroaa muista noutajaroduista siten, että rotua ei alun perin jalostettu pelkästään noutavaksi vaan myös houkuttelevaksi lintukoiraksi. Novascotiannoutajia käytetään yhä vesilintujen houkutteluun, vaikkakin pääosaa metsästykseen käytettävistä yksilöistä käytetään kuten muita noutajia. Rodun houkuttelutaitoa hyödynnetään erityisesti rodun alkuperämaassa Kanadassa sekä Ruotsissa. Suomessa houkuttelua on toistaiseksi hyödynnetty vain yksittäistapauksissa lähinnä kokeilumielessä.

Suomessa rodunomaisena käyttöominaisuuksien arviointikokeena toimii noutajien taipumuskoe. Koe mittaa suurimman osan niistä ominaisuuksista, joita novascotiannoutaja työssään tarvitsee. Pidemmälle edenneiden yksilöiden taitoja ja ominaisuuksia arvioidaan noutajien metsästyskokeissa.

Nykyisellään suhteellisen harvat rodun edustajat suorittavat noutajien taipumuskokeen ja vain hyvin harvat yksilöt osallistuvat noutajien metsästyskokeisiin. Rodun käyttöominaisuuksista saatava tieto perustuukin varsin vähäiseen aineistoon. Rotuyhdistys toivoo mahdollisimman monen rodun edustajan osallistuvan vähintäänkin taipumuskokeeseen. Jalostuskäyttöön tulevien koirien osalta olisi suotavaa, että taipumuskoe on suoritettu hyväksytysti.

Houkuttelu

Ruotsissa on kehitetty rodulle epävirallinen houkuttelukoe (tolling jaktprov), jossa yhtenä osa-alueena on koiran houkuttelukyvyn arvioiminen. Myös USA:lla ja Tanskalla on omat

tollauskokeensa. Suomessa ei vastaavaa koetta ole toistaiseksi katsottu tarpeelliseksi. Maassamme vallitsevan käsityksen mukaan rodun erityistaito perustuu pääosiltaan rodun ulkomuodon varaan eli punaiseen väritykseen, valkoisiin merkkeihin ja innokkaaseen häntään. Luonne, taidot sekä toiminnalliset ominaisuudet tukevat ja parantavat houkuttelusuuritusta mutta eivät ole sen edellytyksenä.

Vaikka kyky houkutteluun perustuukin pitkälti koiran ulkomuotoon ja luonteeseen, voidaan rodusta todeta joitakin houkutteluun liittyviä toiminnallisia käyttöominaisuuksia, jotka erottavat rodun muista noutajaroduista. Onnistuneen houkuttelumetsästyksen kannalta on tärkeää, että rodun edustaja pystyy olemaan kiinnostunut heitetystä noutoesineestä, vaikka lähellä on elävää riistaa. Tällöin voimakas saalistusvietti voi olla haitaksi. Lisäksi rodun edustajan tulee noudetun riistan palauttamisen jälkeen kyetä jälleen kiinnostumaan heitetystä noutoesineestä. Voimakas riistavietti voi estää tämän. Onnistuneen houkuttelun kannalta yksilön viettitoimintojen tulee olla kohtuulliset. Rodun kannalta nykyiset noutajien taipumus- ja metsästyskokeet ovat ongelmallisia, sillä niissä palkitaan sitä paremmin, mitä voimakkaampi riista- tai saalistusvietti koiralla on.

Noutajien taipumus- ja metsästyskokeet mittaavat myös sellaisia ominaisuuksia, jotka ovat tärkeitä onnistuneessa houkuttelussa. Tällaisia ominaisuuksia ovat mm. kyky passiiviseen työskentelyyn ja noutointo.

Vahvuudet käyttöominaisuuksissa

Vaikka rodun edustajia on osallistunut noutajien taipumus- ja metsästyskokeisiin vähänlaisesti, on rodun käyttöominaisuuksista erotettavissa selkeitä yleisiä heikkouksia ja vahvuuksia.

Parhaimmillaan novascotiannoutajat ovat vesityöskentelyssä sekä sellaisissa osasuorituksissa, joissa suoritetaan joko motivoitu nouto (markkeeraukset ja jäljet) tai ohjattu nouto. Rodun edustajat ovat vauhdikkaita, innokkaita, yhteistyökykyisiä, sosiaalisia ja kestäviä sekä käyttävät hyvin vainuaan ja muistiaan.

Heikkoudet käyttöominaisuuksissa

Rodulla on ongelmia vapaassa haussa (motivaation ailahtelut, pitkäjänteisyyden puute), riistankäsittelyssä (riistasta kieltäytyminen, riistan pudottelu ja pinnallinen ote) sekä passiivisessa työskentelyssä (äänekkyyden piippaus, kiljunta). Nuorilla koirilla on lisäksi ollut havaittavissa pehmeyttä ja irtautumisongelmia.

Taulukko 5 Taipumuskokeessa hyväksytyjen ja hylättyjen koirien määrät

	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995
NOU1	14	21	11	12	8	13	7	8	7	12
NOU0	35	27	41	35	30	32	34	20	15	27
NOU1 %	28,6	43,8	21,2	25,5	21,1	28,9	17,1	28,6	31,8	30,8
Yhteensä	49	48	52	47	38	45	41	28	22	39

Noutajien metsästyskokeissa on saanut tuloksen vuoden 2004 loppuun mennessä 33 suomalaista novascotiannoutajaa. Parhaan tuloksensa 23 tollerilla on saanut alokasluokasta, 7 avoimesta ja 3 voittajaluokasta.

Ominaisuudet, jotka tekevät koirasta hyvän noutajan, tekevät siitä oivan harrastuskaverin myös muihin lajeihin. Rotu menestyy erinomaisesti myös muissa lajeissa. Agilityssä, metsästyskoirien jäljestämiskokeessa ja tottelevaisuuskokeessa rotu on saavuttanut kansallisen tason menestystä. Rodun suuren energisyyden vuoksi yhdistys on ottanut kannan, että novascotiannoutajaa ei tule hankkia pelkästään seurakoiraksi eikä tottumattomiin käsiin.

Testit muissa maissa

Ruotsissa nuorten novascotiannoutajien käyttöominaisuuksia ja luonnetta arvioidaan kahden testin avulla. Testien kokonaisuutta kutsutaan JUM:ksi (utveckling av jaktliga och mentala egenskaper). Testin toinen osa on muillakin roduilla käytössä oleva MH-osa (mentalbeskrivning hund), jossa arvioidaan luonteen peruspiirteitä vähän samaan tapaan kuin suomalaisessa luonnetestissä. Toinen osa on noutajien oma käyttöominaisuuksia testaava osa, Funktionsbeskrivning. Ruotsin rotuyhdistyksen tavoitteena on JUM:n avulla kehittää rotua positiiviseen suuntaan siten, että jalostukseen käytetään ainoastaan sellaisia koiria, jotka sijoittuvat JUM-arviossa rodun keskitason yläpuolelle. Luonnetestauksen perusteella on voitu vetää johtopäätös, että novascotiannoutajat ovat vähemmän uteliaita sekä pelokkaampia kuin palveluskoirarotujen yksilöt keskimäärin. Lisäksi novascotiannoutajat reagoivat jonkin verran laukauksiin ja rodun yksilöiden taisteluhalu on vähäinen. Sitä vastoin novascotiannoutajat ovat erittäin kontakti- ja yhteistyöhaluisia sekä leikkivät ja tarttuvat noutoesineeseen mielellään. Käyttöominaisuuksia mitattaessa on tuloksista nähtävissä, että rodun edustajilla on keskimääräisesti pinnallinen riistaote ja että rodun yksilöt ovat rauhattomia passiivisessa työskentelyssä. JUM on testikokonaisuus, jonka toivoisi tulevan käyttöön myös Suomessa. Jalostustoimikunta tutustuu kokonaisuuteen vuoden 2006 aikana ja vie asiaa eteenpäin.

4.2.2.1. Miksi käyttöominaisuudet on säilytettävä?

Se, mitä kussakin rodussa tarkoitetaan käyttöominaisuuksilla, riippuu rodun alkuperäisestä käyttötarkoituksesta. Novascotiannoutajan kohdalla alkuperäisiä käyttötarkoituksia on kaksi: riistan houkuttelu sekä ammutun riistan talteenotto. Ensin mainittu käyttötarkoitus on voimakkaasti maantieteellissidonnainen. Houkuttelu on kehittynyt tarpeelliseksi käyttötarkoitukseksi Nova Scotian karuilla ja paljailla rannoilla, missä metsästäjän edellytykset päästä lähelle vesiriistaa ovat olleet vähäiset. Jälkimmäinen käyttötarkoitus on taasen yleismaailmallinen ja maastosta riippumaton.

Kysyessämme itseltämme kysymyksen käyttöominaisuuksien säilyttämisen tarpeellisuudesta, tulee meillä olla vastaus siihen, ovatko alkuperäiset käyttötarkoitukset edelleen tarpeelliset ja universaalisti pätevät? Ammutun riistan talteenotto on metsästyksen perustoiminto, joten kyseisen käyttötarkoituksen tarpeellisuus on kiistaton. Houkuttelun osalta tilanne on ongelmallisempi. Nova Scotian maasto ja olosuhteet ovat edelleen samat, mutta rodun kansainvälistyminen on vienyt rodun alueille, joissa metsästyksen käytetyt maastot eivät mahdollista rodulle ominaisen houkuttelun hyödyntämistä. Kansallisesti (ja pohjoismaisesti) voidaan todeta, että maamme järviolueet sekä merialueiden sisäsaaristot ovat pääsääntöisesti niin peitteisiä, että houkuttelulle tarpeellista näkyvyyttä ei saavuteta eikä houkuttelulle siten ole sijaa. Maamme pohjoinen sijainti on kuitenkin muokannut merialueistamme varsin karuja, joten maassamme on mahdollista hyödyntää myös rodun houkuttelutaitoa.

Koska novascotiannoutajaa voidaan Suomen luonnossa ja suomalaisessa metsästyksessä käyttää molempiin alkuperäisiin käyttötarkoituksiin, käyttöominaisuuksien säilyttäminen on perusteltua ainakin silloin, kun rodun edustaja hankitaan metsästyskäyttöön. Rodun piirissä ei ole tehty kyselytutkimusta siitä, kuinka moni pennunhankkija hankkii koiransa edes osin metsästystarkoitukseen. Jalostustoimikunnan empiirisiin lähteisiin perustuvana käsityksenä on, että novascotiannoutajista noin 15 - 20 % käytetään ainakin kerran elämänsä aikana metsästyksessä. Rodun edustajan hankkiminen pelkästään metsästyskäyttöön on kuitenkin ilmeisen harvinaista.

Hyvät metsästykselliset käyttöominaisuudet omaava koira on mm. lujahermoinen, motivoitunut, sosiaalinen, itsenäinen ja yhteistyökykyinen. Niin hyvältä seurakoiralta kuin etenkin hyvältä harrastuskoiralta vaaditaan samoja ominaisuuksia. Novascotiannoutaja on viime vuosina osoittautunut noutajaryhmän monipuolisimmaksi osaajaksi, ja rodun yksilöitä hankitaan nykyisin harrastus- ja kilpailukäyttöön etenkin agility-, tottelevaisuus- ja jäljestyskokeisiin. Käyttöominaisuuksien säilyttäminen tukee rodun kehittymistä edelleen niin suorituskeskeisten harrastajien käyttökoiraksi kuin myös tavallisten koiranomistajien tasapainoiseksi perhekoiraksi.

4.3. Terveys

Rotu on varsin pitkäikäinen, keskimääräinen elinikä lienee noin 12 vuotta. Novascotiannoutajilla esiintyy samoja perinnöllisiä sairauksia ja maailmanlaajuisesti eräin vähäisin poikkeuksin. Suhtautuminen perinnöllisiin sairauksiin ja vikoihin sekä niiden kartoittamiseksi tehdyt terveystarkastukset ovat melko samanlaisia kaikissa maissa, joissa rotua esiintyy.

Seuraavissa sairauksia esittelevissä kappaleissa esitetyt lukumäärät perustuvat PEVISAan kuuluvia sairauksia lukuun ottamatta kasvattajien tai omistajien jalostustoimikunnalle ilmoittamiin sairaustapauksiin.

4.3.1. PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Rodun tämänhetkinen PEVISA-ohjelma on voimassa 31.12.2005 asti. Ohjelman sisältö on seuraavanlainen:

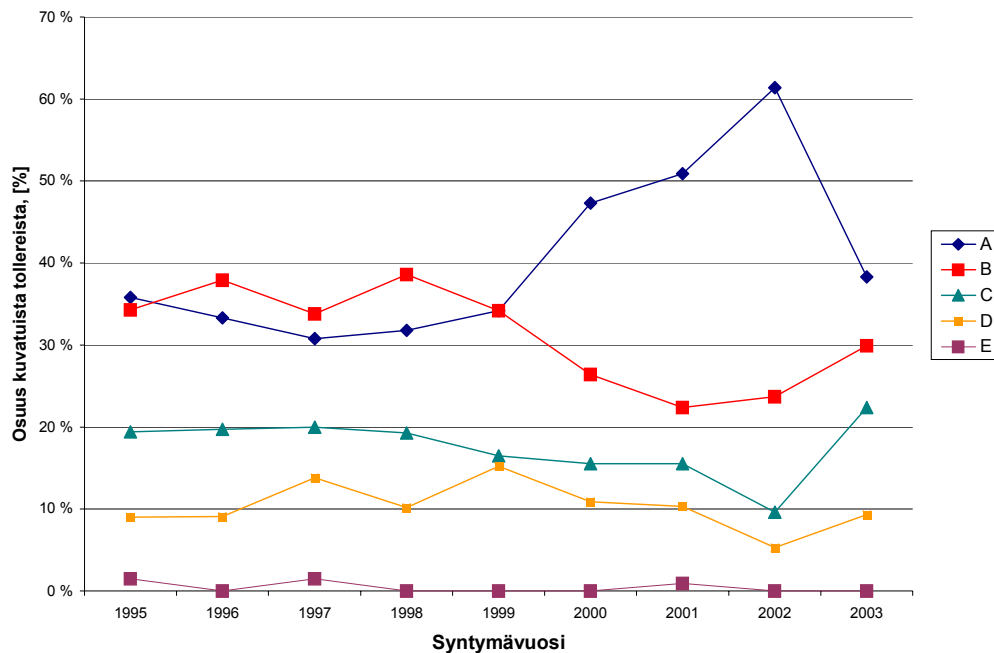
"Pentujen vanhemmista tulee ennen astutusta olla lonkkakuvauslausunto ja voimassa oleva silmätarkastuslausunto. Rekisteröinnin raja-arvona on lonkkaniveldysplasian aste D. Silmätarkastuslausunto ei astutushetkellä saa olla 12 kk vanhempi. HC:ta, PRA:ta tai RD:ta sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä."

PEVISA on säilynyt lähes muuttumattomana alusta lähtien. Vuonna 2000 silmätarkastuslausunnon voimassaoloaika piteni kymmenestä kuukaudesta 12 kuukauteen.

Suomen Kennelliitto on hyväksynyt novascotiannoutajien uuteen, 1.1.2006 –31.12.2010 voimassa olevaan PEVISAan seuraavan lisäehdon: *"Urokselle rekisteröidään korkeintaan 60 jälkeläistä kuitenkin niin, että viimeinen rajan ylityksen aiheuttava pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan."* Aihetta on käsitelty enemmän yllä kappaleessa 4.1.3.

Lonkkaniveldysplasia

Lonkkaniveldysplasian eli HD:n määrä tollereilla on vakiintunut noin 25 - 30 prosenttiin kuvatuista koirista. Poikkeuksena ovat kuitenkin vuonna 2002 syntyneet koirat, sillä kuvatuista (yli 40 %) tollereista noin 85 prosentilla oli terveet (A- tai B-) lonkat. Viime vuosina A-lonkkien määrä on kasvanut ja B-lonkkien määrä laskenut, mutta poikkeuksen tästä muodostavat vuonna 2003 syntyneiden koirien kuvaustulokset. Kuvasta 3 on jätetty pois vuonna 2004 syntyneiden koirien lonkkatulokset, sillä niistä oli kuvattu syyskuuhun 2005 mennessä vain noin 10 %.

Kuva 3. Lonkkakuvaustulokset vuosina 1995 - 2003.

Koirien kuvaamisprosentti on hieman alle 40, vaikka suotavaa olisi, että vähintään puolet koirista kuvattaisiin. Jalostukseen käytettävät koirat ovat pääsääntöisesti A- tai B-lonkkaisia.

Tavoiteltaessa yhä tervelonkkaisempia koiria jalostusyksilöiden jälkeläisten ja sisarusten tervelonkkaisuuteen olisikin jatkossa kiinnitettävä enemmän huomiota. Lonkkaniveldysplasian tiedetään periytyvän polygeenisesti, eli se on useamman geenin aiheuttama. Lisäksi sairauden syntymiseen vaikuttavat myös ympäristötekijät. PEVISA-rajoitus ei ole käytännössä vähentänyt jalostuspohjaa.

Novascotiannoutajilla on todettu myös lonkka-arthroosia.

Taulukko 6. Vuosina 1995 – 2004 syntyneiden tollereiden lonkkakuvaustulokset.

Vuosi	Syntyneitä	Kuvattuja	A	B	C	D	E
1995	185	36,2 %	35,8 %	34,3 %	19,4 %	9,0 %	1,5 %
1996	195	33,8 %	33,3 %	37,9 %	19,7 %	9,1 %	0,0 %
1997	190	34,2 %	30,8 %	33,8 %	20,0 %	13,8 %	1,5 %
1998	225	39,1 %	31,8 %	38,6 %	19,3 %	10,2 %	0,0 %
1999	210	37,6 %	34,2 %	34,2 %	16,5 %	15,2 %	0,0 %
2000	291	37,8 %	47,3 %	26,4 %	15,5 %	10,9 %	0,0 %
2001	311	38,3 %	49,6 %	22,7 %	16,8 %	10,1 %	0,8 %
2002	266	44,4 %	61,9 %	23,7 %	9,3 %	5,1 %	0,0 %
2003	319	33,5 %	38,3 %	29,9 %	22,4 %	9,3 %	0,0 %
2004	428	10,7 %	50 %	30,5 %	15,2 %	4,3 %	0,0 %
Yhteensä	2620	33,0 %	42,7 %	30,3 %	17,0 %	9,7 %	0,3 %

Verkkokalvon etenevä surkastuminen (PRA)

Progressiivinen retinaalatrofia eli verkkokalvon etenevä surkastuminen vakava silmäsairaus rodullamme. PRA-tapauksia tunnetaan maailmanlaajuisesti jo useita kymmeniä ja sairauden varmoja kantajia löytyy lähes jokaisen novascotiannoutajan sukutaulusta. PRA on resessiivisesti periytyvä sairaus, mutta sen vastustamista on tähän asti vaikeuttanut sairauden puhkeaminen vasta vanhemmalla iällä. Sairaus havaitaan silmäpeilauksessa rodulla usein vasta 5-7 vuoden iässä, joten sairastuneella koiralla tai sairauden kantajalla voi olla jo useita jälkeläisiä. PRA johtaa koiran hitaaseen sokeutumiseen. Sairaus etenee kuitenkin niin hitaasti, että koira ehtii usein menehtyä vanhuuteen jo ennen täydellistä sokeutumista.

PRA:n toteamiseen on kehitetty kaupallinen geenitesti (Optigen Ltd, Yhdysvallat), jonka avulla pystytään selvittämään jokaisen novascotiannoutajan kohdalla, onko koira PRA-terve (clear, entinen A-tulos, ei geenivirhettä), PRA-kantaja (carrier, entinen B-tulos, yksi geenivirhe) vai PRA-sairas (affected, entinen C-tulos, kaksi geenivirhettä). Testiä hyödyntämällä voidaan ehkäistä perimältään sairaiden koirien syntyminen, kun testaamattomille tai kantajiksi osoittautuneille koirille käytetään terve-tuloksen saanutta koiraa. Pitkällä tähtäimellä voidaan myös vähentää kantajien lukumäärää rodussamme. Testi oli kesään 2005 asti ns. kytkentäanalyysi, jossa tutkittiin "markkereita" eli varsinaisen geeniparin ympäristöä, jolloin virhemahdollisuus oli olemassa. Testiä on kuitenkin pidetty 99,9 prosenttisen varmana. Nykyisin käytettävä testi on geenitesti ja luotettavuus aikaisempaa parempi. Jalostustoimikunta suosittelee, että mahdollisimman moni koira tutkitaan tämän testin avulla. Testi on vielä epävirallinen, mutta sen virallistaminen on toiveena tulevaisuudessa. Jalostustoimikunta selvittää vuoden 2006 aikana mahdollisuuden testin virallistamiseen ja PEVISAan liittämiseen. Sitä ennen on tavoitteena saada testitulos näkyviin KoiraNet -jalostustietojärjestelmässä.

PRA-sairaiden koirien syntymisen ehkäisemiseksi jalostukseen käytettävien novascotiannoutajien PRA-status tulisi selvittää. Suomessa testattuja koiria on tällä hetkellä (syyskuussa 2005) 150 kappaletta, joista terveitä 73 kpl (49 %), kantajia 63 kpl (42 %) ja sairaita 14 kpl (9 %). Noin puolet testatuista ei siis kannu geenivirhettä perimässään. Valitettavan suuri osa kasvattajien testaamista jalostusnartuista näyttää olevan kantajia. Jalostukseen käytetään myös paljon testaamattomia narttuja. Nämä tosiasiat aiheuttavat paineita terveiden urosten liikakäytölle, sillä kasvattajat haluavat luonnollisestikin varmistaa ettei yhdistelmästä voi syntyä PRA-sairaita koiria. Tietyn uroksen liikakäytöstä saattaa seurata muita ongelmia. Suuri ongelma on myös se, että osa kasvattajista tekee edelleen yhdistelmiä, joissa vanhempien PRA-statuksista ei ole minkäänlaista tietoa.

Perinnöllinen harmaakaihi (HC)

Harmaakaihi eli katarakta on sairaus, jossa mykiö tai sen kapseli menettää läpinäkyvyytensä. Sairauden periytymismekanismi on epäselvä. Vuosina 1988 – 2005 Suomessa on todettu vain neljä HC-sairasta novascotiannoutajaa.

Retinaalidysplasia (RD)

RD eli verkkokalvon kasvuhäiriö on synnynnäinen silmäsairaus, joka aiheuttaa vakavammassa muodoissaan verkkokalvon irtauman ja sokeuden. Lievemmissä muodoissa verkkokalvo irtoaa paikallisesti. Suomessa on vuosina 1988 - 2004 todettu kolme MRD-tapausta.

Silmäsairauksien osalta vain PRA on tällä hetkellä rodun jalostukseen vaikuttava sairaus. HC- ja RD-tapausten määrää seurataan kuitenkin tarkasti.

Taulukko 7. Novascotiannoutajien silmätutkimustulokset vuosina 1995 - 2004.

Vuosi	Syntyneet	Tutkitut	Tutkitut %	Terveet	Terveet %	HC	PRA	RD 1	RD 2	RD 3	Muut
1995	185	57	31 %	53	93 %	1	2				1
1996	195	60	31 %	58	97 %						2
1997	190	61	32 %	58	95 %		1				2
1998	225	62	28 %	60	97 %		2				
1999	210	62	30 %	58	94 %						4
2000	291	90	31 %	84	93 %						6
2001	311	80	26 %	71	89 %			1			8
2002	266	62	23 %	59	95 %						3
2003	319	25	8 %	25	100 %						
2004	428	19	4 %	19	100 %						

4.3.2. Muut Suomessa rodulla todetut sairaudet

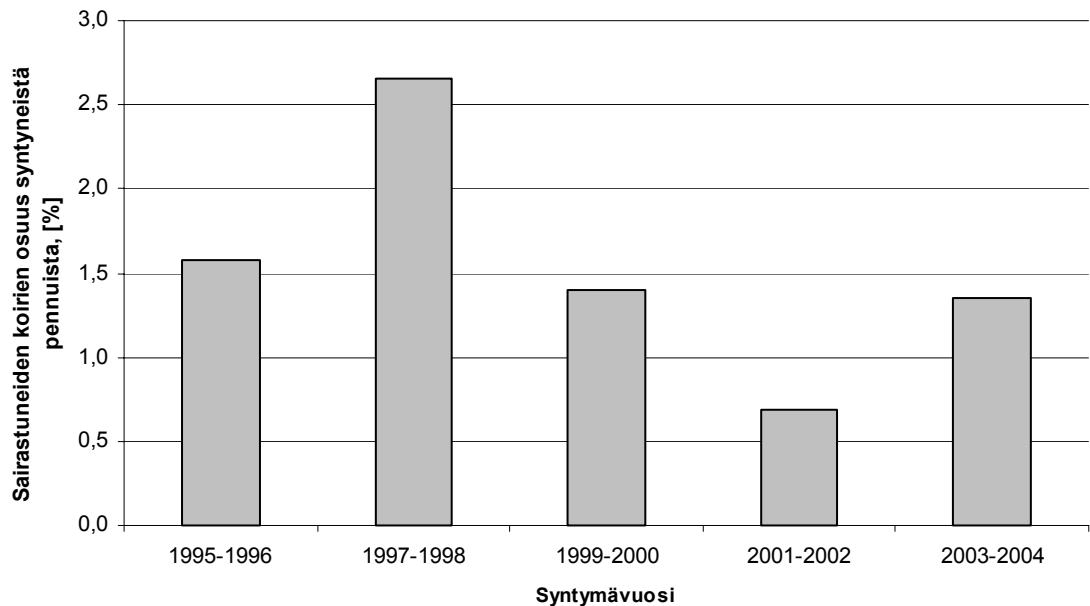
4.3.2.1. Autoimmuunisairaudet

Novascotiannoutajilla esiintyy mm. seuraavia autoimmuunisairauksia: A/M, hypotyreoosi, hemolyyttinen anemia ja SLE.

Autoimmunitetti tarkoittaa tilaa, jossa ruumis alkaa muodostaa vasta-aineita omille soluilleen, itsetuottamilleen hormoneille tai solutumien materiaaleille kuten DNA:lle. Tällaisten vasta-aineiden muodostuminen aiheuttaa niin sanottuja autoimmuunisairauksia. Autoimmuunisairauksien epäillään olevan ainakin osittain periytyviä, mutta niiden periytymismekanismi on tuntematon. Uskotaan myös, että alttius sairastua periytyy ja taudin puhkeaminen vaatii jonkin elimistöä rasittavan ärsykkeen (stressi, muutokset hormonitoiminnassa, muu sairastuminen tms.). Hoitamattomina useimmat autoimmuunisairaudet ovat koiralle kivuliaita ja saattavat johtaa jopa koiran kuolemaan, mutta sopivan lääkityksen löydyttyä koira pystyy useimmiten elämään lähes normaalia elämää.

A/M (arthritis/meningitis)

Steriilin aivo- ja/tai nivelkalvontulehduksen (A/M) oireita ovat korkea kuume, jäykät liikkeet, niskajäykkyys sekä syömis- ja juomisvaikeudet. Sairaus puhkeaa useimmiten noin 6 - 9 kuukauden ikäisillä pennuilla, mutta se voi puhjeta muussakin iässä. Oireet vaihtelevat yksilöittäin. Usein on vaikea erottaa bakteerin aiheuttamaa ja autoimmuunista aivokalvontulehdusta toisistaan. Sairaus voidaan todeta selkäydinnestänäytteestä, joskin usein diagnoosi tehdään pelkästään oireiden ja poissuljennan avulla, jolloin jää aina arvailun varaa oikeasta diagnoosista. Lääkityksenä käytetään kortisonihoitoa; aluksi isoina annoksina ja määrää pikkuhiljaa vähentäen. Oireet saattavat uusiutua lääkityksen lopettamisen jälkeen, jolloin kuuri uusitaan. Yleensä lääkitys kuitenkin voidaan lopettaa, eivätkä oireet palaa. Osa koirista ei pärjää ilman jatkuvaa, kenties vuosia kestävästä lääkityksestä, jolloin kyse voi olla myös muusta autoimmuuniperäisestä ongelmasta kuin A/M. Sairaita koiria tiedetään useita kymmeniä ja sairauden vastustamista jalostusvalinnoilla tulee jatkaa entistä määrätietoisemmin. Jalostustoimikunta ei hyväksy sairastuneen koiran käyttämistä jalostukseen. Myös sairaan koiran vanhempien ja sisarusten jalostuskäyttöä tulee välttää. Alla oleva kuva 4 perustuu A/M:än sairastuneiden tollerien omistajien jalostustoimikunnalle tulleisiin ilmoituksiin, joten on todennäköistä, että A/M:ää esiintyy Suomen tollerikannassa enemmän kuin mitä alla olevasta voidaan todeta. Tällä hetkellä jalostustoimikunnan tiedossa on 50 A/M tapusta Suomessa.

Kuva 4 A/M::än sairastuneiden, jalostustoimikunnan tiedossa olevien tollereiden osuus tietyinä ajanjaksona syntyneistä novascotiannoutajista.

Kilpirauhasen vajaatoiminta

Hypotyreoosin eli kilpirauhasen vajaatoiminnan oireet, joita ovat muun muassa koiran väsyminen, ihomuutokset sekä karvan elottomuus ja kuivuus, aiheutuvat aineenvaihdunnan hidastumisesta. Lisäksi sairaus voi saada aikaan nartun juoksuaikojen poisjäämistä, ihon kuivumista, karvan lähtöä sekä painon nousua. Sairauden vakavimpia oireita ovat hedelmättömyys, keskenmenot, pienet ja pehmeät kivekset sekä lihasten heikkeneminen ja vastustuskyvyn alentuminen. Koiraa voidaan auttaa lääkehoidolla, joka jatkuu koiran koko elämän ajan. Sairaus on varsinkin Kanadassa todellinen ongelma. Sairastuneiden määrää Suomessa ei tiedetä.

Hemolyyttinen anemia (AIHA)

Hemolyyttinen anemia on tila, jossa elimistö tuhoaa itse punasoluja. Sairaus voi kehittyä vähitellen tai huomattavan nopeassa tahdissa. Oireina ovat haluttomuus, väsymys ja vaaleat ikenet. Lisäksi voi esiintyä mustelmia ja oksentelua. Sairautta hoidetaan kortisonilla, jolla on saatu hyviä tuloksia. Sairastuneita tiedetään muutamia tapauksia.

Systemic Lupus Erythematosus (SLE)

SLE:n oireet muistuttavat suuresti muita autoimmunisairauksia. Tyypillisimpiä oireita ovat ontuminen ja muut niveloireet sekä iho-oireet. Joillekin sairaus saattaa aiheuttaa muutoksia myös sisäelimissä tai keskushermostossa sekä anemiasa. Sairastuneiden koirien kunto saattaa aaltoilla; toisinaan on oireettomia tai vähäoireisia ajanjaksoja, toisinaan taas oireet puhkeavat tai pahenevat. SLE ilmenee usein noin 5-6-vuotiaana, mutta voi puhjeta nuoremmallekin koiralle. Käytännössä ongelmana on siis myös se, että koiraa on mahdollisesti ehditty käyttää jalostukseen ennen sairauden puhkeamista. SLE on vaikeasti diagnosoitavissa ja se todetaan useasti muiden sairauksien poissuljennalla. Diagnoosi tehdään useasta eri verinäytteestä ANA-testillä, joka vaatii näytteiden lähettämisen Ruotsiin. SLE:tä joudutaan usein hoitamaan sekä antibiooteilla että kortisonilla, jota koiraa joutuu usein syömään koko lopun elämänsä. Jalostustoimikunnan tiedossa on tällä hetkellä seitsemän SLE-tapausta Suomessa ja sairauden voidaan todeta yleistyneen viime vuosina. Yleisen tietämyksen lisääntyminen on auttanut sairauden tunnistamisessa ja diagnosoimisessa sekä oikea hoidon aloittamisessa.

Immuunivälitteinen polyartriitti

Immuunivälitteinen polyartriitti on useampaan niveleen kohdistuva tulehdusreaktio. Sairaus puhkeaa yleensä 2-5 -vuotiaalle koiralle, joka tarvitsee usein läpi elämän jatkuvan lääkityksen. Immuunivälitteistä polyartriittia voi esiintyä SLE:n yhteydessä tai ainoana tautina.

Addisonin tauti

Addisonin tauti (hypoadrenokortisismi) tarkoittaa lisämunuaisen kuorikerroksen vajaatoiminnasta johtuvaa tautitilaa, jonka seurauksena elimistön energiankäytön kannalta elintärkeän glukoosin aineenvaihdunta häiriintyy. Oireita ovat väsyminen, kuumeilu/alilämpöisyys ruokahaluttomuus sekä oksentelu ja ripuli. Oireiden voimakkuus vaihtelee yksilöittäin. Sairaus todetaan verikokeella. Useimmiten koira voi elää lähes normaalia elämää lääkityksen avulla. Jalostustoimikunnan tiedossa on seitsemän Addisonin tautiin sairastunutta koira.

4.3.2.2. Muita sairauksia

Osteokondroosi

Osteokondroosi esiintyy pääsääntöisesti kyynärnivelissä. Kyynärniveleä on kuvattu yhä enenevässä määrin vapaaehtoisesti viime vuosien aikana. Tutkimustuloksista on saatu tuntuma, ettei kyseinen sairaus ole vakavimpia uhkia rodun terveyden kannalta. Vaikka osteokondroosi-astetta 1 tai 2 on vuosittain todettu vain 1-3 tapausta, kyynärniveltien kuvausta suositellaan.

Taulukko 8 Kyynärtutkimusten tulokset vuosina 1995-2003 syntyneillä novascotiannoutajilla.

Vuosi	Syntyneitä	Tutkitut %	0	1	2	3	Yhteensä
1995	185	6,5 %	11	1	0	0	12
1996	195	6,7 %	12	1	0	0	13
1997	190	6,3 %	10	2	0	0	12
1998	225	15,1 %	32	2	0	0	34
1999	210	13,3 %	26	2	0	0	28
2000	291	17,8 %	47	2	1	0	50
2001	311	18,1 %	54	1	1	0	56
2002	266	24,1 %	64	0	0	0	64
2003	319	12,5 %	39	1	0	0	40
Yhteensä	2192	14,1 %	295	12	2	0	309

Lymfaödeema

Lymfaödeema ilmenee yleensä raajojen, erityisesti takajalkojen nivelten turpoamisena. Koira saattaa ontua ja myös kuumeilla. Sairaustila saattaa kuitenkin olla niin lievä, ettei sitä huomata. Diagnoosi tehdään sulkemalla muut mahdolliset sairaudet pois. Suomessa on tiedossa muutama lymfaödeemaan sairastunut novascotiannoutaja.

Distikiaasi

Distikiaasissa (eli cilia aberanta) silmäluomen reunassa, normaalin silmäripsirivin sisäpuolella kasvaa vääriin suuntaan silmäripsiä. Ne voivat olla joko pehmeitä ja heikkoja tai vahvoja ja teräviä. Tällaisten ripsien täydellinen poisto on vaikea ja se joudutaan usein toistamaan myöhemmin. Distikiaasin kehittyminen vaatii koiralta perinnöllisen taipumuksen, mutta sen periytymistapaa ei tunneta.

Lisääntymiseen liittyvät ongelmat

Rodulla esiintyy hyvin vähän lisääntymisongelmia. Yksittäisiä steriliteettitapauksia, polttoheikkoutta ja pieniä pentueita tekeviä narttuja tiedetään. Muutamia pentueita on syntynyt keinosiemennyksen avulla.

Hemofilia A

Veren hyytyminen on monimutkainen kemiallisten prosessien sarja, jonka laukaisijana toimivat sisäiset ja ulkoiset vammat. Hyytymisprosessi riippuu useista hyytymistekijöistä siten, että yhdenkin hyytymistekijän puuttuminen heikentää veren hyytymiskykyä ja kasvattaa sisäisten sekä ulkoisten vammojen verenvuotoriskiä. Hemofilia A on verenvuototauti, joka johtuu geenivirheestä hyytymistekijässä VIII. Oireet vaihtelevat sairautta sairastavilla koirilla paljon. Jotkut yksilöt voivat olla lähes oireettomia, kun taas joillain yksilöillä oireet ilmenevät muutaman kuukauden iässä. Geenivirheen tiedetään periytyvän resessiivisesti ja lisäksi vika liittyy X-kromosomiin. Nartut, jotka kantavat tautia, ovat itse oireettomia, sillä niiden toinen, terve X-kromosomi dominoi ja täten estää verenvuototaudin. Jos uros saa viallisen X-kromosomin, se myös sairastuu hemofilia A:han, sillä uroksen toinen sukupuolikromosomi (Y) ei pysty estämään taudin puhkeamista. Toisin sanoen vain urokset voivat sairastua tähän sairauteen. Sairautta ei aiemmin tiedetty esiintyvän suomalaisilla tollereilla, mutta viime aikoina maassamme on ilmennyt muutama hemofilia A -tapaus.

Muut satunnaisesti esiintyvät sairaudet

Lisäksi rodussa on esiintynyt muutama epilepsia-tapaus (jalostustoimikunnan tiedossa v. 2005 on seitsemän tapausta), sisäelinsairauksia (maksan, sydän, munuaiset), allergiatapauksia, kitalakihalkiota, napatyriä, kivesvikaa, vesipäätä ja purentavirheitä. Hiljattain on raportoitu myös kaksi patella luksaatio -tapausta sekä yksi chondrodysplasia-tapaus.

4.3.3. Yhteenveto rodulla muissa maissa esiintyvistä sairauksista

Vuonna 2002 toteutettiin maailmanlaajuinen tollereiden terveystarkastus, jolla pyrittiin kartoittamaan tolleripopulaatioissa esiintyviä terveysongelmia. Kyselyn aineisto koostui lähes 1200 tollerin tiedoista – suurin osa aineiston koirista oli joko Yhdysvalloista tai Kanadasta, mutta myös Suomesta, Ruotsista ja ehkä hieman yllättäenkin Australiasta tuli paljon vastauksia. Tämän kyselyn perusteella voidaan todeta, ettei tollereilla esiinny yksittäisiä tapauksia lukuun ottamatta muita tukirangan tai luuston sairauksia kuin lonkkadysplasiaa. Silmäsairauksista yleisimpiä olivat distikiaasi, harmaakaihi sekä PRA.

Pohjois-Amerikassa tollereilla esiintyy lonkkavian ja silmäsairauksien lisäksi kilpirauhasen vajaatoimintaa, jota ei ole juurikaan diagnosoitu eurooppalaisilta koirilta. Lisäksi siellä on todettu tollereilla Addisonin tautia enemmän kuin Euroopassa, kun taas A/M:n esiintyvyys on Pohjois-Amerikassa alhaisempi kuin Euroopassa.

Edellä mainittujen maamme tollereilla esiintyvien sairauksien lisäksi on muiden maiden kannoissa todettu perinnöllistä munuaisvikaa (PNP), kohtutulehduksia, kääpiökasvuisuutta ja periytyvää kuuroutta. Ulkomaisilla tollereilla on diagnosoitu myös erityyppisiä sydänsairauksia, joita ei puolestaan ole esiintynyt Suomessa muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta.

Yhdysvalloissa NSDTRC USA:n eli paikallisen rotujärjestön jalostus- ja genetiikkatoimikunta on listannut viisi suurinta rotua uhkaavaa terveydellistä ongelmaa. Nämä ovat Addisonin tauti, autoimmuunisairaudet, kilpirauhasen vajaatoiminta, luuston kasvuhäiriöt (mukaan lukien chondrodysplasia) ja selkäsairaudet. Viime vuosina kyseinen toimikunta on erityisesti panostanut Addisonin taudin ja kilpirauhasen vajaatoiminnan tieteelliseen tutkimukseen.

Yhdysvalloissa Kalifornian yliopistossa on käynnissä tutkimus, jossa pyritään selvittämään Addisonin taudin perinnöllisyyttä tollereilla. Addisonin tauti on yleisin novascotiannoutajilla esiintyvä autoimmuunisairaus. Tutkimuksessa pyritään löytämään taudin aiheuttava geenivirhe ja tätä kautta kehittämään geenitestiä, jonka avulla voidaan selvittää koiran geneettinen alttius sairastua kyseiseen tautiin. Tällä hetkellä tutkimuksessa ollaan siinä vaiheessa, että tutkija kerää Addisonin tautiin sairastuneiden ja niiden lähisukulaisten verinäytteitä, joten tuloksia voitaneen odottaa lähivuosien aikana. Kalifornian Yliopistossa on meneillään myös toinen tollereiden sairauksia käsittelevä tutkimus. Siinä on mukana tosin myös muita rotuja, mutta tarkoituksena on löytää geenivirhe, joka aiheuttaa chondrodysplasiaa. Lisäksi Michigan State Universityssä on käynnissä tollereiden kilpirauhasen vajaatoimintaan sekä Addisonin tautiin keskittyvä tutkimus.

Englannissa puolestaan yritetään parhaillaan selvittää A/M:n perinnöllisyyttä. Toivottavasti nämä tutkimukset tuovat lähitulevaisuudessa lisätietoa tollereiden autoimmuunisairauksien perinnöllisyydestä.

4.4. Ulkomuoto

Alussa novascotiannoutajan ulkonäköön ei jalostuksessa kiinnitetty paljoakaan huomiota – kettumaisuutta ja väriä lukuun ottamatta. Metsästäjille oli tärkeää ainoastaan, että koira toimi erinomaisena houkuttelijana, nouti linnut ja oli sitkeä uimari. Tästä johtuen ei vielä tänäkään päivänä löydy yhtä oikeaa rotutyyppeä, vaan tyyppi vaihtelee edelleen runsaasti, vaikkakin huomattavasti vähemmän kuin esimerkiksi 20 vuotta sitten. Kuitenkin novascotiannoutaja on helposti tunnistettavissa vuosisadan vaihteeseen ajoittuvista valokuvista.

Novascotiannoutaja määritellään rotumääritelmässä keskivertokoiraksi, josta ei saisi löytyä mitään liioiteltuja yksityiskohtia – ei muodon, koon tai ulkonäön suhteen. Novascotiannoutaja on noutajista pienikokoisin ja sellaisena sen tulee myös pysyä. Koon kasvattamista on ehdottomasti vältettävä, jottei menetetä novascotiannoutajalle tyypillistä ketteryttä ja nopealiikkeisyyttä koiran kääntyillessä houkuttelutilanteessa. Toisaalta tulee välttää myös koon pienenemistä, sillä novascotiannoutajan kuuluu jaksaa kantaa kanadanhanhea vaivatta. Tänä päivänä urokset ovat monesti kokoluokan suurinta äärilaitaa, kun taas nartut samasta pentueesta voivat olla pieniä ja hentoisia. Luustoltaan ja yleiseltä rakenteeltaan niin liian raskaita kuin myös liian kevytluustoisia ja kevytrunkoisia yksilöitä tulee ehdottomasti välttää. Novascotiannoutaja on kompakti noutaja pienemmässä kehossa kuin muut noutajarodut. Novascotiannoutaja on aivan erityisen voimakas noutaja suhteessa kokoonsa, mutta voimakkuuden ei tule tulkita tarkoittavan, että mitä isompi sitä voimakkaampi.

Novascotiannoutaja on jalostettu noutamaan jäisestä vedestä ja siksi karvapeitteen tiheys on tärkeää. Karvan tulee laskeutua suhteellisen tasaisesti ja karvan pituus on vähemmän tärkeää kuin tiheys. Karva ei saa olla keskipitkää pidempi ja turkin tulee olla kaksinkertainen, keskipehmeä ja vettähylyvä. Päällyskarva eristää vettä ja alusvilla lämpöä.

Väreissä tulee etsiä voimakkaita sävyjä, sillä novascotiannoutaja ei saa antaa haalistunutta vaikutelmaa. Mikä tahansa punaisen tai oranssin sävy on hyväksyttävä. Valkoiset merkit, jotka ovat novascotiannoutajan tavaramerkki, ovat selkeä apu houkuttelevan koiran työssä. Valkoisen esiintyminen edes vähäisessä määrin on lähes välttämätöntä oikealle ulkoasulle. Rotumääritelmä ei rankaise valkoisen puuttumisesta, mutta valkoiset merkit saattavat tehdä eron kahden muuten tasalaatuisen koiran välille. Väri ja turkin laatu ovat Suomen kannassa tällä hetkellä hyvät. Lähinnä nuorilla koirilla, erityisesti nartuilla, esiintyy kuitenkin turkittomuutta, joka tuo esille koiran mahdollisen kehittymättömyyden. Joissakin linjoissa esiintyy dominantisti periytyvää epätoivottua mustaa väriä.

Klassinen novascotiannoutajan pää on puhdaslinjainen ja hieman kiilamainen kohtuullisella otsapenkereellä. Kauniita päitä on tällä hetkellä suhteellisen runsaasti. Selkein ongelma novascotiannoutajien päissä ovat pienet, suipot ja taittuneet korvat, jotka muuttavat pään ulkomuotoa ja ilmettä. Muita tämän hetken pään ongelmia ovat liian kuperat ja leveät kallot, jyrkät otsapenkereet ja kevyet alaleuat sekä liian isot ja raskaat korvat. Varsinkin leveä kallo yhdistettynä jyrkkään otsapenkereeseen ja lyhyeen kuonoon aikaansaa epätyypillisen novascotiannoutajan pään. Joskus näkee liian vaaleita tai pyöreitä silmiä. Kirsun, huulten ja silmänympärysten pigmentit sulautuvat turkin väriin varsin hyvin tällä hetkellä. Pään yhdistyvän kaulan kuuluu olla tarpeeksi lihaksikas, jotta koira voi kantaa isoa lintua. Joillakin yksilöillä on liian lyhyt kaula, mutta kaula ei saa myöskään olla liian pitkä.

Etuosat ovat novascotiannoutajien ongelma-aluetta. Monilla on liian pystyt lavat tai jyrkät olkavarret, kynärpäät ovat ulkonevat ja löysät tai eturaajat hieman käyrät. Raajojen kuuluu olla suorat ja vahvat. Liian lyhyet raajat tai jalkavuus hävittävät koiran tasapainoisuuden.

Rintakehässä tärkeää on leveys ja syvyys. Rintakehä ei kuitenkaan saa olla liian leveä, mikä aiheuttaa kynärpäiden työntymisen pois yhdenmukaisesta linjasta. Varsinkin raskasluustoisilla

yksilöillä näkee joskus liian tynnyrimäisiä rintakehiä. Tynnyrimäisyys on selkeä virhe. Myös kevyt runko on paha virhe, mikäli kyseessä on täysin kehittynyt aikuinen koira. Kevyeen runkoon voi lisäksi yhdistyä liian ylöskuroutuva vatsalinja. Hyvältä yksilöltä haetaan voimakasta ja lyhyttä selkää laajoilla kylkiluilla sekä lihaksikasta, mutta ei liian pitkää lannetta. Tällainen rakenne siirtää parhaiten voimaa takaosasta etuosaan. Novascotiannoutajan ei kuulu olla ääriviivoiltaan neliömäinen. Silloin koirasta ei löydy tarvittavaa ulottuvuutta ja työntöä, koska runko on liian lyhyt salliakseen riittävän liikevapauden. Liian pitkät selät tai lanneosat ovat pahoja virheitä. Novascotiannoutaja on hieman pidempi rinnanpäästä (prosternum) lantion päähän (ischium) mitattuna kuin sään korkeimmasta kohdasta maahan mitattuna.

Koska novascotiannoutajan tulee olla tehokas uimari, tarvitsee se voimakkaan ja hyväkuntoisen takaosan, joka tuottaa vauhdin. Takaosan yleisimpiä ongelmia ovat puuttuva voima sekä aivan erityisesti kinnerahtaus ja jyrkät lantiot. Kinnerten kuuluu olla suorat ja vahvat, eivätkä ne saa kääntyä sisälle eivätkä ulospäin. Monesti näkee myös sellaisia rakenteellisesti epätasapainoisia koiria, joilla takapää on erinomaisesti rakentunut, mutta etupäästä puuttuu oikea rakenne.

Häntä on novascotiannoutajan ylpeydenaihe ja sen tulee olla paksu ja tuuhea. Hännän oletetaan olevan yksi pääkiinnostuksen kohteista houkuteltavien sorsien näkökulmasta. Novascotiannoutaja työskenteleekin häntä innokkaasti viuhtoen. Varsinkin korkearaajaisilla yksilöillä näkee välillä liian lyhyitä häntiä. Lyhyellä hännällä ei ole sitä liikkuvuutta, mitä houkutteleva koira tarvitsee. Hännän tulee seurata lantion hyvin loivaa kaltevuuskulmaa, eikä häntä saa olla liian matalalle kiinnittynyt. Hännän liian matalaa kiinnittymistä esiintyy joillakin yksilöillä. Häntä ei saa kiertyä tai koskettaa selkää. Ravatessaan koira kantaa häntäänsä selkälinjaa yläpuolella mutta vasta täydessä valppaustilassa novascotiannoutajan häntä voi kaartua selän yläpuolelle käänteisenä c-kirjaimena. Selän yläpuolelle kaartuva häntä liittyy todelliseen houkuttelutilanteeseen, minkä vuoksi voimakkaasti kaartuva häntä näyttelykehässä merkitsee monesti joko liiallisesti kaartuvaa häntää taikka hännän liian korkeaa kiinnittymistä.

Liikkeiden osalta ongelmana ovat sipsuttelevat, pienin ja nopein askelin etenevät koirat, joilta puuttuu askeleen pituus ja liikkeen vauhti. Novascotiannoutajat ovat uimareita ja noutajia, joten niiden tulee liikkua voimakkailla, maatavoittavilla askeleilla. Muita liikkeisiin liittyviä ongelmia ovat melominen, kykenemättömyys yksijalkisyyteen vauhdissa sekä se, että ylälinja ei ole täysin suorassa koiran liikkeessä.

Kohtuus ja tasapainoisuus ovat ne ominaisuudet, joiden tulee löytyä oikeantyyppisestä novascotiannoutajasta. Kaiken perustana on ketterä ja vahva koira, joka jaksaa sitkeästi houkuttella ja noutaa vaikeissakin olosuhteissa.

Novascotiannoutajan ulkomuodollinen kehitys on kulkenut oikeaan suuntaan. Rodun ulkomuodolliset ääripäät ovat lähentyneet toisiaan ja tyyppi on yhtenäistymässä. Tänä päivänä törmää enää harvoin räikeisiin virheisiin, sillä suurin osa näyttelyissä nähtävistä koirista edustaa hyvää keskilinjaa. Rotu ei ole päässyt jakautumaan näyttely- ja käyttölinjoihin. Suomesta löytyy rotumääritelmän erinomaisesti täyttäviä yksilöitä, jotka on lisäksi palkittu myös metsästyskokeissa. Tulevaisuuden suurimpia haasteita ulkomuodon osalta ovat rodun tyyppin yhtenäistäminen edelleen sekä siitä huolehtiminen, että rotu ei jakaannu näyttely- ja käyttölinjoihin.

5. YHTEENVETO AIEMMAN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Novascotiannoutajien ensimmäinen tavoiteohjelma hyväksyttiin vuonna 2000 yhdistyksen kokouksessa ja se vahvistettiin Suomen Noutajakoirajärjestössä, mutta ei edennyt Suomen Kennelliittoon. Tavoiteohjelmassa asetetut tavoitteet oli mainittu suhteellisen väljästi, joten mitään tarkkaa listaa toteutuneista tavoitteista ei voida tehdä.

Jalostustoimikunta toteutti vuonna 2000 koirien omistajille suunnatun terveystarkastuksen, jolla selvitettiin novascotiannoutajien terveystilannetta. Terveystarkastuksen kautta jalostustoimikunnan tietoon saatiin muutama uusi sairaustapaus. Suurin osa kyselyyn vastanneiden omistajien koirista oli kuitenkin terveitä.

Autoimmuunisairaudet ovat valitettavasti päässeet leviämään rodussa. Jotta autoimmuunisairauksien leviäminen saataisiin pysäytetyksi, tarvitaan kaikkien kasvattajien yhteistyötä. Tämä tarkoittaa, että jokaisen tulisi kertoa rehellisesti omissa kasvateissaan esiintyvistä sairauksista. Jalostustoimikunnan tavoitteena on, että jalostuksessa ei yhdistettäisi keskenään sukuja, joissa tiedetään esiintyvän autoimmuunisairauksia. Sairauksista ilmoitetaan nykyään useammin vaikkakin ilmoittamisaktiivisuudessa on vielä paljon parantamisen varaa.

Rodun lonkkaniveldysplasiaprosentti on pysynyt pitkään suurin piirtein samana. Lonkkien osalta olisi tärkeää, että jalostukseen käytettäisiin vain A- tai B-lonkkaisia yksilöitä, ja vältettäisiin käyttämästä siitoskoiria, jotka jättävät keskimääräistä enemmän lonkkavikaa. Myös sisarusten kuvaustulokset tulisi huomioida yksilön "lonkkariskiä" arvioitaessa. Lonkkien osalta ongelmana on kuitenkin se, että ei-jalostusyksilöitä kuvataan yhä suhteellisen vähän. Alhaisen kuvausprosentin vuoksi lonkkaindeksien hyväksikäyttö ei onnistu.

Novascotiannoutajien kyynärniveliä on tutkittu vapaaehtoisesti, jolloin on huomattu, että rodussa esiintyy vain muutamia sairaustapauksia. Kyynärnivelsairaudet eivät siis ainakaan toistaiseksi ole olleet novascotiannoutajien ongelma.

Novascotiannoutajien rekisteröintimäärien lisääntymisestä huolimatta aggressiivisesti käyttäytyvien koirien määrä ei ole lisääntynyt – tai ainakaan tapauksia ei ole tullut julkisuuteen aikaisempaa runsaammin. Tämä on luonteiden kannalta positiivinen huomio. Sen sijaan nähtävissä on enemmänkin pehmeämpiä, jopa liian pehmeitä luonteita. Myös arkojen koirien määrä on lisääntynyt. Jalostuksessa onkin pidettävä huolta siitä, että novascotiannoutaja säilyy jatkossakin perusluonteeltaan itsevarmana koirana.

Käyttöominaisuuksien ylläpitäminen on onnistunut paremmin kuin aikaisemmin. Tällä hetkellä tollereilla on koekäyntejä ja -tuloksia rodunomaisissa kokeissa huomattavasti enemmän kuin kymmenen vuotta sitten. Osaltaan tilannetta on auttanut omistajien kiinnostuksen herääminen rodunomaisia lajeja kohtaan. Keskeisessä asemassa ovat kuitenkin kasvattajat, jotka pentujen kotien valinnalla sekä omin asentein ohjaavat uusia pennunomistajia. Novascotiannoutajat ovat menestyneet erinomaisesti myös muissa lajeissa. Tämä viittaa siihen, että on pystytty jalostamaan käyttöominaisuuksiltaan rotumääritelmän mukaisia koiria, ja että novascotiannoutajien omistajat harrastavat koiriensa kanssa aktiivisesti.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT

6.1. Visio

Novascotiannoutajan jalostuksen tärkeimmät tavoitteet ovat rodun alkuperäisen käyttötarkoituksen, terveyden ja luonteen vaaliminen sekä edistäminen. Tarvitavat ominaisuudet saadaan säilytettyä jalostamalla rotumääritelmän mukaisia koiria ja käyttämällä koiria rodunomaisissa kokeissa.

Rotua saattaa uhata kahtiajakautuminen. Kiinnittämällä huomiota yhtäaikaaisesti sekä ulkomuotoon että käyttöominaisuuksiin, ehkäistään rodun kahtiajakautuminen ulkomuotoon perustuvaan jalostukseen ja toisaalta ensisijaisesti käyttöominaisuuksia vaalivaan suuntaan. Rodun säilyttäminen yhtenäisenä onkin yksi jalostuksen päätavoitteista.

Novascotiannoutaja tulee varmasti säilyttämään asemansa suosittuna rotukoirona jatkossakin, koska kyseessä on keskikokoinen, ulkonäöltään kaunis ja suhteellisen terve koira, joka on vilkas ja hyvin Suomen sääolosuhteisiin soveltuva. Monesti koirarotua valittaessa ulkonäkö on kuitenkin liian merkittävässä roolissa. Energisyytensä vuoksi novascotiannoutaja ei kuitenkaan sovellu kaikille, joten kasvattajilla on tärkeä tehtävä valitessaan pennuille tulevat kotinsa. Rodun saama menestys kokeissa (MEJÄ, TOKO, agility) johtanee myös siihen, että useammat harrastajat kiinnostuvat rodusta.

6.2. Rotua harrastavan yhdistyksen tavoitteet ja strategia

Yhdistys toivoo, että jalostusvalinnoissa kiinnitettäisiin ensisijaisesti huomiota koirien terveyteen, luonteisiin ja käyttöominaisuuksiin huomioiden myös populaation kokonaistilan.

Kasvattajat valitsevat jalostusyksilöt ja ovat siksi avainasemassa. Tämän vuoksi on tärkeää panostaa kasvattajien suuntaan tapahtuvan tiedottamisen lisäämiseen. Yhdistys järjestää säännöllisesti kasvattajapäivät, jonne kutsutaan monipuolisesti eri alojen luennoitsijoita aina kulloisenkin kasvattajapäivän teeman mukaan. Vuosikokouksien yhteydessä pidettävien luentojen aiheet pyritään valitsemaan myös kasvattajia palveleviksi.

Jalostustoimikunta on laatinut toimintaohjeet ja jalostukseen käytettävien koirien vähimmäisvaatimukset. Niiden sekä jalostusneuvonnan avulla pyritään ohjaamaan jalostusta oikeaan suuntaan. Jalostustoimikunta osallistuu ulkomuototuomarien koulutukseen eli tuomarikollegioihin. Toimikunnan edustajat osallistuvat Suomen Kennelliiton järjestämille jalostusta käsitteleville kursseille mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi tutkitaan mahdollisuuksia käyttää jalostustarkastuksia tulevaisuudessa.

Jotta kasvattajat ja tavalliset koiranomistajat motivoituisivat koko rodun kehittämiseen, heidän tulisi voida kokea, että he saavat vastavuoroisesti jotain takaisin toteuttaessaan yhteisiä tavoitteita. Tästä on esimerkkinä jalostustoimikunnan hyväksymän yhdistelmän pääsy yhdistyksemme pentuvälitykseen omalle erilliselle listalle yhdistyksen Internet-sivuille.

Jalostustoimikunta haluaa painottaa, että Suomessa rotukoiron kasvattaminen on vapaata ja vastuu on aina viime kädessä kasvattajalla.

Syksyn 2005 aikana on perustettu terveysasioihin paneutuva pohjoismainen yhteistyöelin ”Nordic Health Coalition”, jonka tarkoituksena on kartoittaa eri maiden novascotiannoutajakantojen terveystilanne. Kartoituksen jälkeen tiedot ovat kaikkien maiden jalostustoimikuntien yhteisessä käytössä. Terveystilanteen kartoituksen jälkeen on tarkoitus siirtyä luonteiden ja käyttöominaisuuksien kartoitukseen. Suomen, Ruotsin, Tanskan ja Norjan lisäksi toiminnassa ovat mukana Saksa, Iso-Britannia, Itävalta ja Alankomaat. Ensimmäinen kokoontuminen järjestetään Suomessa joulukuussa 2005.

Populaation kokonaistila ja rakenne

Yksi tärkeimmistä rotua harrastavan yhdistyksen tehtävistä on geenipoolin laajentaminen. Työtä asian eteen on tehtävä jo nyt, jotta tulevaisuudessa ei olla ylitsepääsemättömien ongelmien edessä. Geenipoolin laajenemista voidaan edistää käyttämällä monipuolisesti eri sukuisia koiria keskenään ja ehkäisemällä matadorijalostusta. Käytännössä Suomen geenipoolia voidaan laajentaa tuontikoirien avulla. Ulkomaalaisten koirien käyttämiseen saattaa kuitenkin sisältyä riskejä, sillä niiden taustoista ei ole saatavissa yhtä kattavaa tietoa kuin kotimaisista koirista. Tällä hetkellä liian pieni määrä uroksia tuottaa liian suuren osan pennuista. Rotuyhdistyksen ajama urosrajoitus nähdään yhtenä tärkeänä toimenpiteenä geenipoolin laajentamisessa.

Luonne

Rotua harrastava yhdistys saa vain jonkin verran tietoa koirien luonteista mm. kirjallisista näyttely- ja koearvosteluista sekä luonnetestituloksista. Jalostustoimikunta pyrkii käyttämään samaansa tietoa suosituksia pohtiessaan. Toisen osapuolen lieviä puutteita tulee pyrkiä kompensoimaan jalostuskumppania valitessa. Luonteisiin liittyvä harkinta jää kuitenkin pitkälti kasvattajan vastuulle. Hänen tulisi kyetä arvioimaan jalostuskoiriensa luonnetta parhaiten. Arkojen ja hermorakenteeltaan hyvin heikkojen koirien käyttäminen jalostuksessa olisi saatava estettyä. Myöskään aggressiivisia koiria ei tule käyttää jalostukseen.

Käyttöominaisuudet

Rotua harrastavan yhdistyksen päämääränä on myös rodun käyttöominaisuuksien parantaminen. Yhdistys kannustaa koirakoita jatkossakin osallistumaan taipumus- ja metsästyskokeisiin järjestämällä vuosittain omia kokeita ja koulutusta. Jalostustoimikunta pyrkii huomiomaan käyttöominaisuudet suosituksia antaessaan. Ruotsissa on käytössä käyttö- ja luonneominaisuudet huomioon ottava JUM- testikokonaisuus, johon yhdistys pyrkii tutustumaan lähemmin ja mahdollisesti ottamaan sen käyttöön myös Suomessa.

Terveys

Novascotiannoutajien omistajille on viimeksi vuonna 2000 tehty laaja kysely koskien heidän koiriensä terveyttä. Muuten jalostustoimikunta pyrkii tiedottamisella lisäämään tollereiden omistajien tietoisuutta rotua vaivaavista sairauksista ja täten luomaan avoimen ilmapiirin sairauksista ilmoittamiseen. Terveysasioihin paneuduttaessa rotuyhdistyksen ja kasvattajien välisen yhteistyön kehittäminen nähdään erittäin tärkeänä tavoitteena, jotta kasvattajat saadaan kertomaan sairauksista avoimemmin. Vain avoimen tiedonvälityksen avulla saadaan tieto PEVISAan kuulumattomista sairauksista, joista muutamat ovat vakavia uhkia rodun terveydelle. Ikävä tosiasia kuitenkin on, että kaikki tollereiden tautitapaukset eivät tule jalostustoimikunnan tietoon. Vuoden 2005 alussa Novascotiannoutajat ry:n kotisivuille lisättiin sairausilmoituslomake, jotta koiranomistajien ilmoituskynnys olisi mahdollisimman alhainen. Myös Toller-lehdessä muistutetaan koirien omistajia sairaustapauksista ilmoittamisen tärkeydestä.

Autoimmuunisairauksien osalta tulee tulevaisuudessa tehdä enemmän yhteistyötä tutkijoiden kanssa, jotta autoimmuunisairauksien periytyvyydestä saataisiin tarkempaa tietoa. Pitkän aikavälin tavoitteena on, että sairaudesta ja sen periytyvyydestä lisää tietämällä voidaan entistä paremmin pyrkiä välttämään riskiyhdistelmiä ja ehkäistä sairaiden koirien syntymistä. Jalostustoimikunta pyrkii ohjaamaan kasvattajia siihen suuntaan, että kasvattajat käyttäisivät mahdollisimman tervesukuisia koiria. Lopullisen jalostusvalinnan tekee kuitenkin aina kasvattaja.

Perinnöllisten sairauksien vastustamisohjelmaa (PEVISA) jatketaan, ja siihen lisätään uroksen käyttörajoitus. Novascotiannoutajien lonkkien kuvaamisprosentti on hieman alle 40, vaikka suotavaa olisi, että vähintään puolet koirista kuvattaisiin. Yhdistys kannustaa kaikkia tollereiden omistajia lonkkien ja kyynärien kuvaamiseen, sekä silmien peilaukseen. Lisäksi jalostukseen käytettävien koirien PRA-status olisi selvitettävä. Kasvattajalla on tärkeä tehtävä kannustaa kasvattajansa omistajia koirien terveyden tutkimiseen. Testaamista tukeakseen yhdistys järjestää virallisia silmätarkastuksia sekä näytteidenottotilaisuuksia PRA-geenitestiä varten. PRA-geenitestin tulosten saamista jalostustietokantaan sekä mahdollisesti PEVISAan tullaan jatkossa selvittämään.

Ulkomuoto

Ulkomuodon jalostuksen osalta tärkeää on säilyttää perustyyppi oikeana. Muun ulkomuodon osalta varsinkin koirien pään muodossa on parantamisen varaa erityisesti tyyppin osalta. Hyvät ja kevyet tasapainoiset liikkeet tulee pyrkiä säilyttämään. Myös koirien kokoon ja tasapainoisiin kulmauksiin tulee kiinnittää huomiota. Ulkomuodosta saa runsaasti tietoa näyttelyarvosteluista, joten valintoja ulkomuodon perusteella on suhteellisen helppo tehdä. Ulkomuodon ei tule olla ensisijainen jalostuskriteeri, vaan sen osalta riittää että, pyritään välttämään samojen virheiden periytyminen molemmilta vanhemmilta.

7. UHAT JA MAHDOLLISUUDET

Populaatio	
Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> • Rekisteröintien kasvu lisää mahdollisten jalostuskoirien määrää • Jalostusmateriaalia on saatavissa myös ulkomailta tuomalla uroksia tai hankkimalla niitä jalostuslainaan 	<ul style="list-style-type: none"> • Kotimaista jalostusmateriaalia ei hyödynnetä koko laajuudessaan • Yksittäisten urosten liiallinen jalostuskäyttö • Rotu on nuorehko, minkä vuoksi kanta ei ole maailmanlaajuisestikaan geneettisesti kovin monipuolinen • Tuontiurosten käyttö lyhyellä aikavälillä saattaa lisätä riskejä niin sairauksien kuin luonteidenkin osalta

Luonne	
Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> • Vastaa tällä hetkellä yleisesti ottaen suhteellisen hyvin rotumääritelmää • Toiminnanhalu ja älykyys mahdollistavat monipuolisen harrastuskäytön 	<ul style="list-style-type: none"> • Luonteen analysointiin käytettävien testien suppea käyttö • Rodussa on joitain arkoja tai aggressiivisia yksilöitä • Esiintyy ei-toivottua lyhytjännteisyyttä • Joillakin nuorilla koirilla on ollut havaittavissa liiallista pehmeyttä • Ei-toivottuja ominaisuuksia omaavien yksilöiden käyttö jalostukseen, jolloin ongelma jatkuu

Terveys	
Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> • PRA--geenitesti • Rakenteeltaan terve – ei lioittelua • Vähän invalidisoivia sairauksia (esim. kyynärongelmat) 	<ul style="list-style-type: none"> • Autoimmuunisairauksien lisääntyminen ja taudin vaikea diagnosointi • Kaikkien autoimmuunisairaiden koirien lähisukulaisten poissulkeminen jalostuksesta on mahdotonta. Tauteihin sairastuneita koiria on jokaisessa suvussa • Kasvattajien haluttomuus sulkea autoimmuunisairaiden koirien lähisukulaiset pois jalostuksesta • Tiedonsaanti PEVISA:n ulkopuolisista sairauksista heikkoa • PRA-testillä terveiksi todettujen urosten liikkakäyttö

Käyttöominaisuudet	
Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> • Rodun edustajat ovat vauhdikkaita, innokkaita, yhteistyökykyisiä, sosiaalisia ja kestäviä sekä käyttävät hyvin vainuaan ja muistiaan • Parhaimmillaan novascotiannoutajat ovat vesityöskentelyssä sekä sellaisissa osasuorituksissa, joissa suoritetaan joko motivoitu nouto (markkeeraukset ja jäljet) tai ohjattu nouto 	<ul style="list-style-type: none"> • Rodun yksilöitä testataan vähän rodunomaisissa kokeissa • Rodulla on ongelmia vapaassa haussa (motivaation ailahtelut, pitkäjänteisyyden puute), riistankäsittelyssä (riistasta kieltäytyminen, riistan pudottelu ja pinnallinen ote) sekä passiivisessa työskentelyssä (äänekkyyks)

Rakenne	
Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> • Suomen taso ulkomuodollisesti hyvä • Lioittelematon rakenne 	<ul style="list-style-type: none"> • Ulkomuototuomarit palkitsevat arvosanalla "erinomainen" yllraskaita ja/tai ylisuuria koiria • Saman pentueen sisällä suuria kokovaihteluita

Rodun markkinapotentiaali	
Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> Kysyntä suuri ja kehityssuunta näyttää pysyvältä, mikä on hyvä asia geenipoolin säilymisen kannalta Tietoisuus rodun olemassaolosta kasvanut 	<ul style="list-style-type: none"> Rodun yksilöitä päätyy usein vääränlaiseen käyttötarkoitukseen seura-, ei harrastuskoiraa etsiville Suuri kysyntä johtaa harkitsemattomiin jalostusvalintoihin

7.1. Varautuminen ongelmiin

Riski	Syy	Toteutuessaan merkitsee	Varautuminen	Miten vältetään
Pentukysynnän lisääntyminen ja sitä seuraava pentumäärän kasvu	Keskikokoinen, monipuolinen, ulkonäöllisesti viehättävä, tervakenteinen koira, joka sopii moneen harrastuslajiin. Otetaan kuitenkin paljon kotikoiraksi.	Tulee enemmän sairauksia ja luonneongelmia määrän korvotessa laadun. Enemmän koirien käsittelyongelmia, kun koiria joutuu väärin käsiin.	Tiedotetaan, ettei ole kotikoira, ja vaatii määrätietoista koulutusta.	Kasvattajat ovat kriittisempiä jalostuskoiria valitessaan sekä siinä, mihin koiria myyvät. Rodusta kiinnostuneille tiedotetaan, etteivät rodun yksilöt sovi pelkäksi seurakoiraksi, vaan vaativat toimintaa.
Autoimmuunisairauksien leviäminen laajemmin	Geenipoolin supistuminen. Käytetään keskenään sellaisia linjoja, joissa tiedettyjä sairaustapauksia. Käytetään jopa sairaita koiria.	Jalostusyksilöitten löytäminen muodostuu entistäkin vaikeammaksi.	Kasvattajien tiedottaminen sekä kasvattajien avoimuus sairaustapauksissa. Autoimmuunitapausten kartoittaminen ja sairauden tutkiminen.	Kasvattajat sitoutuvat ilmoittamaan sairastapauksista jalostustoimikunnalle. Käytetään suvultaan mahdollisimman terveitä yksilöitä.
PRA-geeni testi johtaa terveeksi todettujen urosten suosimiseen muiden jalostuskriteereiden kustannuksella	Toistaiseksi on testattu vähän koiria. Kasvattajilla on B-tyyppin narttuja. Säästetään nartun testaamiskuluissa ja käytetään varmuuden vuoksi A-urosta.	Geenivariaatioita katoaa, kun uroksia ei käytetä monipuolisesti.	Tiedotetaan testistä ja kannustetaan kaikkien jalostukseen käytettävien koirien PRA-statuksen selvittämiseen.	Suosittellaan A-tyyppin nartuille B-tyyppin tai testaamatonta urosta. PRA ei saa olla ainut jalostuskriteeri.
Käyttöominaisuuksien heikkeneminen nykyisestä	Osa kasvattajista ja koiran omistajista ei ole kiinnostunut käyttöominaisuuksien säilyttämisestä	Koirista ei ole apua käytännön metsästyksessä.	Tiedotetaan käyttötarkoituksesta ja kannustetaan tollerien omistajia rodunomaisiin kokeisiin.	Jalostusvalinnoissa on otettava käyttöominaisuudet huomioon.

8. TOIMINTASUUNNITELMA JTO:N TOTEUTTAMISEKSI

Yhdistys ja sen jalostustoimikunta toteuttaa jalostuksen tavoiteohjelman määrittelemiä tavoitteita usealla tavalla.

Jalostustoimikunnan päätehtävistä merkittävien on jatkuvan pidemmän tähtäimen jalostusneuvonnan tarjoaminen jäsenilleen. Toimikunta vastaa myös kasvattajapäivien järjestämisestä, jotka on suunniteltu pidettäväksi joka toinen vuosi (v. 2006, 2008 ja 2010). Jatkuvien tehtävien lisäksi on tarkoituksena vuosittain perehtyä tiettyihin teemoihin. Vuoden 2006 aikana perehdytään luonteeseen ja sitä testaaviin testeihin.

Tiedotusta toteutetaan kirjoittamalla ajankohtaisia artikkeleita Toller-lehteen ja julkaisemalla tietoa yhdistyksen Internet-sivuilla. Parannuksena entiseen jalostustoimikunnan toiminnasta on tarkoitus tehdä läpinäkyvämpää julkaisemalla erilaisia tilastoja mm. haetuista ja myönnettyistä suosituksista. Yhdistys järjestää kaikille jäsenilleen tarkoitettuja rotua käsitteleviä luentoja vuosija/tai syyskokousten yhteydessä. Tietoa täytyy myös kerätä ja niinpä yhdistys kerää tietoa ja kartoittaa terveystilannetta jatkuvasti esimerkiksi kyselyiden avulla. Vuosittain järjestetään yhdistyksen omia kokeita agilyssä, TOKOssa, MEJÄssä ja NOMEssa. Vuosittain järjestetään myös erikoisnäyttely ja taipumuskoet.

Silmien terveyden tutkimista edesauttaakseen yhdistys järjestää vuosittain virallisen silmätarkastuksen sekä näyttöidenoton PRA-geenitestiä varten. Aluetoimintana järjestetään monilla paikkakunnilla joukkoterveystarkastustilaisuuksia.

Kesäleirillä ja aluetoimintana järjestettävien rodunomaisen lajin koulutuksien avulla pyritään tuomaan lajia tutuksi ja kannustamaan osallistumaan kokeisiin.

Alla on lueteltu yhdistyksen suunnittelema vuosittaisia rodun jalostukseen liittyviä tapahtumia. Kokeet, näyttelyt ja kasvattajatapahtumat ovat jatkuvia tapahtumia ja vuosittain pyritään tutustumaan uusiin "apuvälineisiin". Lähivuosina on tarkoitus tutustua JUM:iin, jalostustarkastukseen ja BLUP-indekseihin ja arvioida niiden mahdollisesti tuomaa hyötyä rodun jalostukselle.

2006

- Kasvattajapäivät
- JUM:in tutustuminen ja esittely kasvattajille
- Pentue(terveys)kartoituskaavake
- NOU/NOME-kokeet
- Erikoisnäyttely
- Kartoitetaan mahdollisuuksia BLUP-indeksin käyttöönottoon sekä Optigenin PRA-geenitestin saamiseen PEVISAan
- Jalostustoimikunnan toimintaperiaatteiden tarkistus

2007

- NOU/NOME-kokeet
- Erikoisnäyttely
- Luonnekysely
- Tutustuminen muiden rotujen jalostustarkastuksiin

2008

- Kasvattajapäivät
- NOU/NOME-kokeet
- Erikoisnäyttely
- Jalostustarkastuksen suunnittelu ja kehittäminen

2009

- NOU/NOME-kokeet
- Erikoisnäyttely
- Jalostustarkastuksen käyttöönotto

2010

- Kasvattajapäivät
 - NOU/NOME-kokeet
 - Erikoisnäyttely
 - Vuosien 2006-2010 PEVISA-ohjelman urosrajoituksen vaikutusten analysointi sekä tiedottaminen
 - Uuden (vuosille 2011-2015) PEVISA-ohjelman valmisteleminen
-

9. TAVOITEOHJELMAN TOTEUTTAMISEN SEURANTA

Novascotiannoutajat ry:n jalostustoimikunta on ensisijaisesti se elin, jonka tehtävänä on seurata novascotiannoutajien terveystilannetta, koe- ja näyttelytuloksia sekä jalostuksessa käytettyjä yhdistelmiä. Jalostustoimikunta toimii yhdistyksen hallituksen alaisuudessa, mistä seuraa hallitukselle velvollisuus viime kädessä valvoa jalostuksen tavoiteohjelman noudattamista. Novascotiannoutajat ry on velvollinen huomioimaan jalostuksen tavoiteohjelmassa asetetut tavoitteet laatiessaan yhdistyksen vuotuista toimintasuunnitelmaa.

Jalostustoimikunnan tehtävänä on laatia vuosittain tilastoja, joiden avulla seurataan rodun kehityksen suuntaa. Tällaisia tilastoja ovat mm.

- tilasto vuosittain jalostukseen käytetyistä uroksista, jossa huomioidaan urosten keskinäiset sukulaisuussuhteet sekä seurataan myös kunkin uroksen pentumäärää
- tilasto vuosittain syntyneistä pentueista, jossa huomioidaan erityisesti se, kuinka moni pentue täyttää jalostusyhdistelmälle asetut kriteerit ja kuinka moni pentue on jalostustoimikunnan hyväksymä
- tilasto kokeisiin (erityisesti rodunomaisiin kokeisiin) osallistuneista koirista ja tuloksista
- terveystilastot

Jalostustoimikunta on velvollinen raportoimaan vuosittain tekemässään toimintakertomuksessa ne toimenpiteet, joihin on ryhdytty tavoiteohjelman toteuttamiseksi sekä lisäksi antamaan arvion asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Toimintakertomuksen yhteydessä tulee esittää myös yhteenveto edellä mainituista tilastoista, erityisesti kannan rakenteeseen vaikuttavista seikoista. Jalostustoimikunnan toimintakertomus julkaistaan yhdistyksen lehdessä.

Yhdistys julkaisee vuosittain lehdessä ja kotisivuillaan tilastoja mm. rekisteröinneistä, lonkka- ja kyynärtutkimustuloksista sekä silmäpeilaus- ja PRA-geenitestituloksista. Jäsenistölle tiedotetaan rodun tilasta ja kehityksen suunnasta yhdistyksen lehdessä sekä tarpeen vaatiessa yhdistyksen varsinaisten kokousten yhteydessä. Jalostuksen tavoiteohjelma on kokonaisuudessaan luettavissa yhdistyksen kotisivuilla. Tavoiteohjelmaa päivitetään tarvittaessa, kuitenkin ainakin joka viides vuosi.

LÄHTEET

1. Alison Strang, 2000: Judging The Nova Scotia Duck Tolling Retriever
2. Alison Strang & Gail MacMillan, 1996: The Nova Scotia Duck Tolling Retriever
3. Nova Scotia Duck Tolling Retriever klubben 2004, Rasbok 2003

LIITTEET

1. Jalostustoimikunnan toimintaperiaatteet
 2. Vuosina 1994 - 2004 käytetyimpien urosten keskinäiset sukulaisuussuhteet
 3. Vuoden ja kahden vuoden ajanjaksolla eniten pentuja tuottaneet urokset
 4. FCI:n hyväksymä rotumääritelmä, käänös SKL-FKK
 5. Kanadan kennelklubin vuonna 1997 hyväksymä rotumääritelmä
-

Jalostustoimikunnan toimintaperiaatteet

Yleistä

Jalostustoimikunta seuraa rotua ja sen kehitystä sekä informoi ja neuvoo kasvattajia ja koiranomistajia jalostukseen liittyvissä asioissa. Toimikunnan tulee pyrkiä muodostamaan koirasta/yhdistelmästä kokonaiskuva ottaen huomioon niin terveys, luonne, käyttöominaisuudet kuin ulkomuodolliset seikatkin. Toimikunnan tulee seurata muidenkin kuin jäljempänä mainittujen perinnöllisten sairauksien ja vikojen esiintymistä rodussa ja tarvittaessa ryhtyä niiden edellyttämiin toimenpiteisiin.

Jalostukseen pyritään käyttämään mahdollisimman korkealuokkaisia, terveitä ja terveistä linjoista polveutuvia yksilöitä. Siitosyhdistelmää suunniteltaessa pyritään ottamaan huomioon yksilöiden käyttöominaisuudet, ulkomuodolliset seikat sekä perinnölliset sairaudet ja viat. Lisäksi pyritään välttämään ei-toivottuja luonteenpiirteitä, kuten aggressiivisuutta ja arkuutta. Sekä nartun että uroksen suvussa esiintyviä samoja sairauksia ja negatiivisia ominaisuuksia tulee välttää yhdistelmässä. Lisäksi tulee pyrkiä rodussa esiintyvien sairauksien ja vikojen esiintymistiheyden vähentämiseen.

Jalostusarvoa määriteltäessä kiinnitetään koiran oman laadun lisäksi sen sukulaisten ja erityisesti sen jälkeläisten laatuun sekä terveystilastojen että ulkomuodon suhteen. Yleiset toimintaperiaatteet ovat vähimmäisvaatimuksineen jalostustoiminnan runkona, kuitenkin niin, että kukin tapaus käsitellään yksilöllisenä ja harkinnan mukaan näistä ohjeista voidaan joustaa tai niitä tarvittaessa tiukentaa. Vähimmäisvaatimukset arvioidaan rodun suomalaisen kannan kulloisenkin tason huomioiden, silti painottaen pyrkimystä mahdollisimman korkealaatuiseen jalostukseen. Toimikunnan päätös koskee ainoastaan sitä astutuskertaa, johon tiedustelu kohdistuu. Annetut urosvaihtoehdot ovat aakkosjärjestyksessä. Annettu jalostusohje ei ole käsky vaan neuvoa-antava. Kasvattaja voi halutessaan valita jonkun esitetyistä uroksista, jolloin yhdistelmää voidaan kutsua jalostustoimikunnan hyväksymäksi. Joka tapauksessa vastuu työn tuloksesta on kaikissa tapauksissa kasvattajalla.

Hyväksytyyn jalostusyhdistelmän vähimmäisvaatimukset

Yleiset vaatimukset

Yleisperiaatteena on, että jalostusvalinnassa sekä urokselle että nartulle asetetaan yhtä suuret vaatimukset. Yhdistelmässä voivat uroksen/nartun näyttely- tai käyttötulokset jne. jossain määrin kompensoida toisen osapuolen puuttuvia tuloksia.

Perinnölliset viat ja sairaudet

Jalostukseen pyritään käyttämään vain yksilöitä, jotka ovat vapaita perinnöllisistä sairauksista ja vioista ja polveutuvat riittävän terveiksi tunnetuista suvuista. Erityistä huomiota kiinnitetään seuraaviin sairauksiin:

- **Autoimmuunisairaudet:**
Autoimmuunisairautta sairastavia koiria ei hyväksytä jalostukseen. Mikäli koiran lähisukulaisista useammalla on jokin autoimmuunisairaus sen jalostuskäyttöä tulee välttää.
- **Lonkanivelen kasvuhäiriö (dysplasia):**
jalostukseen hyväksytään pääsääntöisesti vain viasta vapaita yksilöitä (A tai B).
- **Perinnölliset silmänsairaudet:**
perinnöllisiä silmänsairauksia sairastavia koiria ei hyväksytä jalostukseen. Perinnöllisillä silmänsairauksilla tarkoitetaan perinnöllistä harmaakaihia (HC), verkkokalvon etenevää surkastumista (PRA) ja retinaalidysplasiaa (RD). Jalostusyhdistelmän valinnassa on otettava huomioon, että syntyvän pentueen isovanhemmissa saa olla enintään yksi PRA-kantaja. Optigenin prcd-PRA testillä C-tyypiksi testatun koiran käyttöä ei suositella. A-tyypin koira voidaan yhdistää A-tyypin koiraan tai B-tyypin koiraan. A-tyypin koiraa, jonka vanhemista toinen tai molemmat ovat kantajia, voidaan suositella. Silmätarkastuslausunto ei saa astutushetkellä olla 12 kk vanhempi.
- Koirien tulee olla tutkittuja PEVISA sääntöjen mukaisesti astutushetkellä.
- Jos jalostukseen käytettävällä yksilöllä on takanaan perinnöllisiä sairauksia tai muita perinnöllisiä negatiivisia ominaisuuksia, suositellaan ulkosiihosta ja yhdistelmiä, joissa ko. ominaisuudet eivät kertaudu, i. yhdistelmän molemmat osapuolet ovat vieraita linjoja ja ainakin toinen on mahdollisimman terveistä linjoista.

UROKSET/PENNUT % VUODEN PENNUUSTA

Liite 3

%-osuuksien ajankohdista. Mukana urokset, jotka tuottaneet jonain vuonna yli 5 % pennuista ja/tai tuottaneet yli 60 pentua. tunnennimet olevilla koirilla on yli 60 pentua vuosina 1985-2004.

Ulkomaiset jalostuslainassa olleet urokset merkitty tähdeillä

UROKSET/PENNUT % VUODEN PENNUUSTA	2004	2004-2003	2003	2003-2002	2002	2002-2001	2001	2001-2000	2000	2000-1999	1999	1999-1998	1998	1998-1997	1997	1997-1996	1996	1996-1995
APPLEHILL'S OK ZEIBAN	-	-	-	-	-	-	-	1.16 %	2.41 %	2.79 %	3.33 %	4.83 %	6.22 %	4.82 %	3.16 %	1.56 %	-	-
BEINNBREAGH'S FINNES ON HEDERA	2.65 %	2.45 %	2.19 %	2.74 %	3.38 %	4.33 %	5.14 %	2.66 %	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
DAMIKAN BAILADOR	-	-	-	-	-	-	-	1.33 %	2.75 %	1.60 %	-	5.98 %	11.56 %	7.23 %	2.11 %	1.04 %	-	-
FLOTTAJÄRNI'S DANDY DO-LITTLE	-	-	-	-	-	-	-	1.16 %	2.41 %	1.40 %	-	-	1.78 %	1.45 %	1.05 %	4.94 %	8.72 %	4.47 %
FLYINGTOLLERS LUKAS	-	-	-	-	-	-	-	2.06 %	2.06 %	1.20 %	-	-	1.20 %	1.58 %	3.90 %	6.15 %	8.42 %	-
FOXGROVE'S TIMBERLEA WOOD DUCK *	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7.59 %	14.22 %	7.71 %	-	-	-	-
HARBORLIGHTS' SECRET STAR	-	-	-	-	-	-	2.89 %	1.50 %	-	5.99 %	14.29 %	6.90 %	-	-	-	-	-	-
HINGSTBACKES RED DINGO	1.69 %	3.41 %	5.64 %	5.47 %	5.26 %	3.99 %	2.89 %	1.50 %	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
HYFLER'S INVINCIBLE MAX *	-	-	-	-	4.89 %	-	-	4.49 %	8.93 %	5.19 %	-	-	-	-	-	-	-	-
JALNA'S KLASSIC KAISER	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JEVREIDARS NIETZSCHE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.73 %	4.60 %	7.56 %	8.19 %	8.95 %	2.60 %	5.13 %	6.32 %
JEVREIDARS PERCIVAL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.99 %	7.14 %	3.45 %	-	-	-	8.05 %	7.18 %	6.32 %
JUNO-JUHEKIN GHOSTBUSTER	-	-	-	3.59 %	7.89 %	7.28 %	6.75 %	7.14 %	7.56 %	6.39 %	4.76 %	2.30 %	-	-	-	2.34 %	4.62 %	2.37 %
JUNO-JUHEKIN ROSSO	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.40 %	5.71 %	2.76 %	-	-	-	-	-	-
LYONHOUSE FERGUS STUART	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
LYONHOUSE LESLIE STUART	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.07 %	4.00 %	3.61 %	3.16 %	3.12 %	3.08 %	4.21 %
NITRIC DUCK IS MY DRUG	-	2.68 %	6.58 %	3.59 %	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NITRIC DYNAMITE DUCK	-	3.41 %	7.84 %	4.27 %	-	-	-	-	-	2.99 %	7.14 %	3.45 %	-	-	-	-	-	-
NORDWART BOOTES	6.99 %	8.17 %	9.72 %	7.69 %	5.26 %	3.47 %	1.93 %	2.66 %	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NORDWART CLINCH	-	-	-	-	-	2.77 %	5.14 %	2.66 %	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NORDWART COCA-COLA	-	-	-	-	-	5.37 %	9.97 %	7.14 %	4.12 %	2.40 %	-	-	-	-	-	-	-	-
NORDWART KASSANDROS	-	-	-	-	-	1.39 %	2.57 %	2.82 %	3.09 %	1.80 %	-	3.45 %	6.67 %	6.02 %	5.26 %	7.01 %	8.72 %	4.47 %
NORDWART LORBASS	7.23 %	4.09 %	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NORDWART PELEUS	-	-	-	-	-	1.56 %	2.89 %	2.66 %	2.41 %	1.60 %	-	1.38 %	2.22 %	3.13 %	4.21 %	5.19 %	6.15 %	3.16 %
NORDWART TITOM	2.89 %	3.68 %	4.70 %	4.79 %	4.89 %	4.16 %	3.54 %	4.49 %	5.50 %	4.39 %	2.86 %	4.14 %	5.33 %	2.89 %	-	-	-	-
NORDWART ADLING	-	-	-	4.96 %	10.90 %	1.39 %	2.57 %	2.49 %	2.41 %	3.79 %	5.71 %	2.76 %	-	-	-	-	-	-
RED-TOLLERS PAVAROTTI *	-	-	-	-	-	5.03 %	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
RÖDAHUND'S BUS-BORJE MAS-SON	-	-	-	-	-	1.04 8%	1.93 %	2.16 %	2.41 %	6.19 %	11.43 %	8.51 %	5.78 %	3.13 %	-	1.56 %	3.09 %	12.89 %
RÖDRÄVENS MIC *	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7.71 %	16.84 %	12.73 %	8.72 %	4.47 %
SHAGGY TOLLER'S SUNSET SAILOR	4.58 %	4.63 %	4.70 %	5.13 %	5.64 %	2.60 %	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SIPHRAS' INDIANA JONES	-	-	-	-	-	1.21 %	2.25 %	1.93 %	1.37 %	4.79 %	9.52 %	4.60 %	-	-	-	-	-	-
SIPHRAS' INDIAN RED HAWK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.86 %	8.42 %	-	-	-
SMALL FETCHER ASTERIX	-	-	-	-	-	-	-	1.33 %	2.75 %	1.60 %	-	3.68 %	7.11 %	5.54 %	3.68 %	-	-	-
SMALL FETCHER CANTARELL	-	2.32 %	5.33 %	3.08 %	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TRINDY'S ALSO GENTLE MAN	6.75 %	8.86 %	11.60 %	12.48 %	13.53 %	6.24 %	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TRINDY'S DYNAMIC DANIEL	10.12 %	6.81 %	2.51 %	1.37 %	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TRINDY'S KINGSTON APASSI	-	-	-	-	-	-	2.25 %	2.99 %	3.78 %	6.79 %	10.95 %	5.29 %	-	-	-	-	-	-
TRINDY'S QUARTZ	-	1.50 %	3.45 %	1.88 %	-	4.68 %	8.68 %	14.29 %	20.27 %	12.38 %	1.43 %	-	-	-	-	-	-	-
TUEHOLT RED BUFFALO BILL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
WESTERLEA'S KITIMAT MOX	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ZEIBAN'S HOCKEY NIGHT	1.45 %	-	-	2.74 %	5.64 %	4.16 %	2.89 %	2.49 %	2.06 %	1.20 %	2.38 %	2.30 %	2.22 %	6.02 %	10.53 %	5.71 %	1.03 %	3.95 %
ZEIBAN'S QUEBEC	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4.58 %	7.37 %	5.45 %	3.59 %	3.42 %

Novascotiannoutajan rotumääritelmä

Yleisvaikutelma

Keskikokoinen, voimakas, tiivis, tasapainoinen ja lihaksikas koira. Luusto keskivahva tai vahva.

Ominaispiirteet

Novascotiannoutaja on erittäin reipas, valpas ja päättäväinen. Monilla niistä on hieman surumielinen ilme, kunnes ne pääsevät työhön, jolloin niiden katse muuttuu keskittyneeksi ja innostuneeksi. Työskennellessään koira liikkuu nopeasti ja syöksähtelevästi pää miltei selkälinjan tasolla ja runsashapsuinen häntä jatkuvassa liikkeessä.

Luonne

Erittäin älykäs, helposti koulutettava ja hyvin kestävä. Vahva ja taitava uimari, synnynäinen ja sisukas noutaja sekä maalla että vedessä. Koira säntää juoksuun heti saadessaan pienimminkin merkin siitä, että sen odotetaan noutavan jotakin. Suuri noutohalu ja leikkisyys ovat välttämättömiä ominaisuuksia Novascotiannoutajan työssä.

Pää

Puhdaslinjainen ja hieman kiilamainen. Leveä kallo-osa vain hieman pyöristynyt, niskakyyhmy ei ulkoneva, posket litteät. Pään tulee olla suhteessa koiran rungon kokoon. Otsapenger melko loiva. Kuono kapenee suorassa linjassa otsapenkereesta kirsuun. Alaleuka vahva, mutta ei liian silmäänpistävä. Kuonon alalinja lähes suora huulten kulmasta leukaluun kulmaan, ja kuonon syvyys on otsapenkereen kohdalla suurempi kuin kirsun luona. Karva kuonossa Iyhyttä ja ohutta. Kirsu kapeneva ja sieraimet avoimet. Huulet melko kuivat, eivät raskaat ja riippuvat, vaan muodostavat sivulta katsoen loivan kaaren.

Silmät

Kaukana toisistaan, mantelinmuotoiset ja keskikokoiset. Väri vaihtelee merenpihkasta ruskeaan. Ilme ystävällinen, valpas ja älykäs. Luomien väri sama kuin huulten.

Korvat

Kolmionmuotoiset, keskikokoiset, korkealle ja taakse kiinnittyneet. Korvan tyvi vain hieman kohollaan. Hapsutus korvan takaosassa runsasta, korvan pyöristyneessä kärjessä karva on Iyhyttä.

Purenta

Leikkaava, täysi hampaisto. Leukojen tulee olla tarpeeksi vahvat kookkaan linnun kantamiseen, ja pehmeäsuisuus on tärkeä.

Kaula

Lihaksikas, keskipitkä ja kuiva, ei löysää kaulanahkaa.

Eturaajat

Lavat lihaksikkaat, lapaluut viistot ja tiiviit, niin että selvä säkä liittyy kauniisti lyhyeen selkään. Lapaluu ja olkavarsi miltei samanpituiset. Kyynärpäät tiiviit, ne eivät saa kääntyä sisään eivätkä ulos, ja ne liikkuvat suoraan rungon myötäisesti. Eturaajat yhdensuuntaiset, suorat ja vahvaluustoiset. Ranteet vahvat ja hieman vinoasentoiset. Kämpälät keskikokoiset, tiiviit ja pyöreät, varpaiden välissä selvä ihopoimu (räpylä). Varpaat kaarevat ja polkuanturat paksut. Kannukset voidaan poistaa.

Runko

Rintakehä syvä, kyynärpäihin ulottuva. Kylkiluut kaarevat. Selkä lyhyt ja suora, ylälinja tasainen, lanne vahva ja lihaksikas. Runko ei saa olla tynnyrimäinen eikä litteä. Vatsaviiva nousee kohtuullisesti.

Takaraajat

Lihaksikkaat, leveät ja vahvat. Taka- ja etukulmaukset tasapainossa keskenään. Reidet hyvin lihaksikkaat. Reisi- ja sääriluut miltei samanpituiset. Polvikulma selvä, kinner matala. Kintereet eivät käännä sisään eivätkä ulospäin. Ei kannuksia.

Häntä

Häntä seuraa lantion luonnollista, loivaa kaltevuuskulmaa, Tyvestä paksu, näyttävä ja runsashapsuinen. Viimeinen nikama ulottuu vähintään kintereeseen. Koira voi kantaa häntäänsä selkälinjan alapuolella paitsi ollessaan valppaana, jolloin häntä kaartuu korkealle selän ylle koskettamatta kuitenkaan koskaan runkoa.

Liikkeet

Liikkeissä yhdistyy voima, jännevyy ja eloisuus. Etuaskel on pitkä ja takaraajan työntö voimakas. Käpälät eivät saa kääntyä sisään- eivätkä ulospäin, raajat liikkuvat yhdensuuntaisesti. Vauhdin lisääntyessä raajat siirtyvät samalle linjalle (yksijälkisyy) ylälinjan pysyessä suorana.

Karvapeite

Novascotiannoutaja on jalostettu noutamaan jäisestä vedestä ja sillä tulee olla vettä hylkivä, kaksinkertainen, keskipitkä ja -pehmeä karvapeite. Aluskarva pehmeä ja tiheä. Turkki voi lainehtia hieman koiran selässä, mutta on muuten suora. Talvella turkki voi joskus muodostaa pitkiä, avoimia kiharoita kaulalla. Hapsut ovat pehvät kaulalla sekä korvien ja reisien takana. Eturaajoissa on kohtuullisesti hapsuja.

Väri

Jonkin vivahteinen punainen tai oranssi. Hapsuissa ja hännän alapuolella karva on vaaleampaa. Yleensä koiralla on valkoinen merkki vähintään yhdessä seuraavista kohdista: hännänpää, käpälät (ei ranteen yläpuolelle ulottuva), eturinta tai kuononselkä ja otsa. Hyvää koiraa ei pidä rangaista valkoisten merkkien puuttumisesta. Kirsun, huulten ja silmäluomien värin tulee olla turkin väriin sopiva lihanväri tai musta.

Koko

ihannekoko 18 kk täyttäneillä uroksilla 48-51 cm, nartuilla 45-48 cm. Kolmen senttimetrin poikkeama ihannekorkeudesta kumpaankin suuntaan tahansa sallitaan. Painon tulee olla suhteessa koiran kokoon ja luustoon. Ohjeellinen paino: täysikasvuiset urokset n. 20- 23 kg, nartut 17-20 kg.

Virheitä (rangaistaan suhteessa virheen asteeseen)

- Yli kolmen senttimetrin poikkeama ihannekorkeudesta,
- Yläpurenta,
- Liian lyhyt häntä; koukkuhäntä; häntä joka kaartuu niin paljon että se koskettaa selkää,
- Massan puute aikuisella koiralla,
- Kovera tai kupera pään ylälinja,
- Jyrkkä otsapenger,
- Isot, pyöreät silmät,
- Kirsu, silmänympärykset ja silmät väärän väriset,
- Vaaleanpunainen kirsu,
- Hajavarpaiset tai matalat tassut,
- Liian pehmeät ranteet,
- Avoin turkki,
- Kaareva tai notko selkä,
- Heikko lanne,
- Häntä selkälinjan alapuolella koiran liikkeessä

Hylkäävät virheet

- Valkoinen väri lavoissa, korvien luona, niskassa,
- Hopeinen tai harmaa väri tai mustat alueet turkissa,
- Varpaiden välissä olevien ihopoimujen puuttuminen,
- Alapurenta, vino purenta,
- Arkuus aikuisella koiralla,
- Laikullinen kirsu,
- Yläpurenta,
- Muut värit kuin punaisen tai oranssin vivahteet

- Mikäli todetaan, että jokin yksilö on jälkeläisissään periyttänyt keskimääräistä enemmän jotain sairautta tai vikaa, tulee se poistaa jalostuskäytöstä.

Yhdistelmän sukusiitosaste, laskettuna kahdeksasta polvesta ei saa ylittää 6.25 % . Suositeltavaa on, että sukulaisuusaste olisi mahdollisimman pieni.

Näyttely- ja koetulosaatimukset

Koska novascotiannoutaja on alkuperäiseltä käyttötarkoitukseltaan metsästyskoira, tulee myös jalostuksessa korostaa taipumusten tärkeyttä. Tämän vuoksi taipumuskokeen läpäisy on suositeltavaa kaikille jalostukseen käytettäville koirille.

Koiralla tulee olla vähintään kahdelta eri tuomarilta vähintään kaksi yli 1,5-vuotiaana saavutettua näyttelytulosta seuraavasti:

- Jos toisella on näyttelystä laatuarvostelu Hyvä (tai ent.2) ja hyväksytyt taipumuskoe, toisella tulee olla laatuarvostelusta Erinomainen (tai ent sa)
- Jos molemmilla on näyttelytulos Erittäin hyvä (tai ent 1), ainakin toisella tulee olla hyväksytyt taipumuskoe
- Jos toisella on näyttelyistä Erittäin hyvä ja toisella Erinomainen, niin taipumuskoe on suositeltava vähintään toisella
- Mikäli molemmilla on näyttelytulos Erinomainen, taipumuskoe on suositeltava vähintään toisella.

Yleisten vaatimusten lisäksi edellytetään:

Narttu

- jalostusnartun alaikäraja on 2 vuotta. 8 vuotta täyttäneelle nartulle ei anneta suositusta.
- jos nartulla on ollut aikaisemmin pentuja, on pennut pyrittävä tutkimaan perinnöllisten sairauksien – erityisesti lonkkaniveldysplasian ja silmänsairauksien - varalta ennen seuraavan pentueen teettämistä.
- nartulle voidaan pääsääntöisesti hyväksyä vain kolme pentuetta.

Uros

- Uroksen tulee olla 2 vuotta täyttänyt
- Urokselle ei suositella enempää kuin kolme pentuetta, ennen kuin pennut yli puolitoistavuotiaita ja joka pentueesta ainakin osa lonkka- ja mielellään kyynärkuvattu, ja suurin osa terveitä.

Suositus

Nartun omistajan tulee toimia kasvatustyössään Suomen Kennelliiton, Suomen Noutajakoiraajärjestö ry:n ja Novascotiannoutajat ry:n yleisten toimintaperiaatteiden mukaisesti.

Canadian Kennel Club Breed Standard

Retriever (Nova Scotia Duck Tolling) - as published in Canadian Kennel Club Official Section, December 1997

Origin and Purpose

The Nova Scotia Duck Tolling Retriever was developed in Nova Scotia in the early 19th century to toll (or lure) and retrieve waterfowl. The tolling dog runs, jumps, and plays along the shoreline in full view of a flock of ducks, occasionally disappearing from sight and then quickly reappearing, aided by the hidden hunter, who throws small sticks or a ball for the dog. The dog's playful actions lure the curious ducks within gunshot range. The dog is then sent to retrieve the downed bird.

General Appearance

The Toller is a medium-sized, powerful, compact, balanced, well-muscled dog; medium to heavy in bone, with a high degree of agility, alertness, and determination. Many Tollers have a slightly sad expression until they go to work, when their aspect changes to intense concentration and excitement. At work, the dog has a speeding, rushing action, with the head carried out almost level with the back and heavily-feathered tail in constant motion.

Temperament

The Toller is highly intelligent, easy to train, and has great endurance. A strong and able swimmer, he is a natural and tenacious retriever on land and from water, setting himself for springy action the moment the slightest indication is given that retrieving is required. His strong retrieving desire and playfulness are qualities essential to his tolling ability.

Loving and playful to his family, he can be reserved with strangers without being aggressive or overly shy. Aggression is not to be tolerated.

Size

Ideal height for males over 18 months is 19-20 inches (48-51 cm); females over 18 months 18-19 inches (45-48 cm). One inch (3 cm) over or under ideal height is allowed. Weight should be in proportion to the height and bone of the dog guidelines: 45-51 lb. (20-23 kg) for adult males; bitches 37-43 lb. (17-20 kg).

Coat and Colour

The Toller was bred to retrieve from icy waters and must have a water-repellent double coat of medium length and softness with a softer, dense undercoat. The coat may have a slight wave on the back, but is otherwise straight. Some winter coats may form a long, loose curl at the throat. Featherings are soft at the throat behind the ears and at the back of the thighs, and forelegs are moderately feathered. While neatening of the ears and feet is permitted, the Toller should always appear natural. Colour is various shades of red or orange with lighter featherings and underside of tail, and usually at least one of the following white markings — tip of tail, feet (not exceeding beyond the pasterns), chest, and blaze. A dog of otherwise high quality is not to be penalized for lack of white. The pigment of the nose, lips and eye rims should match, and be flesh coloured, blending with coat, or be black.

Head

Skull: the head, which should be in proportion to the body size, is clean-cut and slightly wedge-shaped when viewed from above. The broad skull is only slightly rounded, the occiput not prominent and the cheeks flat. Length from occiput to stop should roughly equal that of stop to tip of nose. The stop is moderate. Muzzle: tapers in a clean line from stop to nose, with the lower jaw strong but not prominent.

The underline of the muzzle runs almost in a straight line from the corner of the lip to the corner of the jawbone, with depth at the stop being greater than at the nose. Hair on the muzzle is short and fine. Whiskers are not removed. Nose tapers from bridge to tip, with nostrils well open. Colour should blend with that of the coat or be black. Mouth: lips fit fairly tightly, forming a gentle curve in profile, with no heaviness in flews. The correct bite is tight scissors, full dentition is required. Overshot by more than 1/8 inch, under shot and wry mouth are highly undesirable. Jaws are strong enough to carry a sizable bird, and softness in mouth is essential. Eyes set well apart, almond shaped, medium-sized. Colour, amber to brown. Expression is friendly, alert and intelligent. Flesh around the eyes should be the same colour as the lips.

Ears triangular, rounded at the tips, medium-sized and carried in a dropped fashion. They are set high and well back on the skull, with the base held very slightly erect so that the edge of the ear is carried to the side of the head. They are well feathered at and behind the fold, with short hair at the tips.

Neck

Slightly arched, strongly muscled and well set-on, of medium length, with no indication of throatiness.

Forequarters

Shoulders should be muscular, with the blade well laid back and well laid on giving good withers sloping into the short back. The blade and upper arm are roughly equal in length with the upper arm well angled back under the body.

Elbows should be close to the body, turning neither in nor out, working cleanly and evenly. The forelegs should appear as parallel columns, straight and strong in bone. The pasterns are strong and slightly sloping. The strongly-webbed feet are tight and round, with well-arched toes, thick pads and strong nails, and are in proportion to the size of the dog. Dewclaws may be removed.

Body

Deep-chested with good spring of rib, brisket reaching to the elbow. The back is short and straight, the topline level, the loins strong and muscular. The ribs are well-sprung, neither barrel shaped nor flat. Tuck-up is moderate.

Hindquarters

Muscular, broad, and square in appearance. Rear and front angulation should be in balance. Thighs are very muscular, upper and lower sections being approximately equal in length. Stifles are well bent and hocks well let down, turning neither in nor out.

Dewclaws must not be present.

Tail

Following the natural very slight slope of the croup, broad at the base, luxuriant and heavily feathered, with the last vertebra reaching at least to the hock. The tail may be carried below the level of the back except when the dog is alert when it curves high over, though not touching the back.

Gait

The Toller combines an impression of power with a springy, jaunty gait, showing good reach in front and a strong driving rear. Feet should turn neither in nor out and the legs travel in a straight line. As speed increases, the dog should single-track, topline remaining level, and covering ground with economy of movement.

Faults

(To be penalized according to degree)

1. Dogs more than 1 inch (3 cm) over or under ideal height.
2. Overshot bite.
3. Tail too short, kinked or curled over touching the back.
4. Lack of substance in adult dog.
5. Dish or down-faced.
6. Abrupt stop.
7. Large, round eyes.
8. Nose, eye rims, and eyes not of prescribed colour.
9. Bright pink nose.
10. Splayed or paper feet, down in pasterns.
11. Open coat.
12. Roached, sway back, slack loins.
13. Tail carried below level of back when dog gaiting.
14. Any departure from the foregoing points should be considered a fault and penalized according to the degree of deviation.

Disqualification

1. White on shoulders, around ears, on back of neck, across back or flanks.
2. Silvery coat, grey in coat, black areas in coat.
3. Lack of webbing.
4. Undershot bite, wry mouth.
5. In adult classes, any shyness.
6. Butterfly nose.
7. Overshot by more than 1/8 inch.
8. Any colour other than red or orange shades.